

Καλαρρυτιώτικα Νέα

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ «Η ΠΙΝΔΟΣ» ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1999 * ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 83 * ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1985 * Δ/ΝΣΗ: ΔΕΛΔΩΝΗΣ 7 Τ.Κ. 45221 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Στη μητέρα

Μέγα Χρέος

Του ΙΩΑΝΝΗ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗ Τ. ΛΥΚΕΙΑΡΧΗ

Τα πρωινά στη Πίνδο ο ουρανός παίρνει κάτι παράξενες κοντυλιές γαλάζιου που μεθάει την καρδιά και ξεφορτώνει απ' τις έγνοιες το νου. Είναι η ώρα που αντιγράφει τα απaráμιλλα μάτια της μάνας μας. Μακρινή, σχεδόν άγνωστη, ομορφιά στην αγκαλιά των γκριζογάλανων βουνών της Πίνδου μας. Τα λίγα σύννεφα, κοπάδι αγέλων, αραδιάζουν μνήμες, πτυχές ζωής, πενίας και πενδαισίας.

Όλα μοσχοβολούν ανάλαφρο, εικοσιτετράωρο που ξεκινάει απ' την Πούλια του Μπάρου, τις καμπάνες του όρθρου του Αϊ-Νικόλα, τα ζωντανά στα ριζοβούνια, τους τσοπάνηδες στο σκάλισμα της ρόκας, τους οικοδόμους στις σκαλωσιές και τα παιδιά στα γράμματα. Νηφάλια κατευθύνσεις το νου στα γύρω, στο τώρα. Κοιτάζεις τον ορίζοντα που ξαποσταίνει πάνω στα βράχια αμέριμνος με χιτώνα πορφυρό και πασχίζεις να στήσεις το σκηνικό του αύριο.

Νύχτα, η πλάση, τα πουλιά, τα ζωντανά, οι άνθρωποι κουρνιάζουν. Άγρυπνη η Καλαρρυτιώτισσα μάνα δίπλα στο θερμασμένο παιδί της. Την παρηγορεί το ακοίμητο καντήλι στο εικόνισμα και τη θερμαίνει η φωτιά στο τζάκι. Ο νους δέσμιος στην έγνοια της αρρώστιας δεν ονειρεύεται. Στα χείλη του γκρεμού δεν βρίσκεις τόπο για όνειρα. Παρηγοριά μόνη η Παναγιά στο εικονοστάσι που κρατάει με θαλπωρή στην αγκαλιά το γιο της το Χριστό μας.

Την πιο ανθρώπινη και γόνιμη συμμετοχή στους κύκλους του χρόνου την έχει η μάνα. Αυτή η πλάστρα της ζωής φέρνει τον άνθρωπο στον κόσμο. Είναι η πρώτη και μοναδική εφ' όρου ζωής διδάχος των βλασταριών της. Ανατρέφει και ανασταίνει νιάτα, λεβέντες, παλληκάρια. Η καρδιά της τραγουδάει μελωδίες φροντίδας. Μόνο κοντά της ο άνθρωπος από την κούνια μέχρι το στερνό αντίο του βίου βρίσκει τον εαυτό του.

Κοντά στη μητέρα δεν υπάρχουν λεπτομέρειες, τμήματα αγάπης, διότι η μάνα είναι όλη αγάπη, συμπαγής, στέρεα. Οι σημαδιακές στιγμές που μας αφήνουν δικαιολογημένα άναυδους είναι αυτές που προσέχουμε αυτές που προσεγγίζουμε, αυτές που έχουμε στραμμένο το νου μας. Χωρίς τη μάνα, κακά τα ψέματα, είμαστε αθεράπευτα μόνοι στη ζωή.

Στο εσπέριο φως αναπολούμε: το μητρικό της γάλα, τη ζεστή αγκαλιά της, τα γλυκά φιλήματα της, το παραμυθένιο νανούρισμά της, το άγρυπνο μάτι της στο προσκέφαλό μας όταν μας έψιψε ο πυρετός, την κοινή προσευχή μας μπρος στο εικόνισμα το ελπιδοφόρο ξεπροβόδιμα για το σχολείο, το μοσχοβολισμένο φαγητό της, τα ολοκάθαρα σιδερωμένα ρούχα μας. Τι να πρωτοθυμηθείς;

Η αρμονική σύνδεση μητέρας παιδιού δίνει και την ανάλογη ανατροφή μόρφωση, πνευματική και ηθική καλλιέργεια. Μόνον αρμονικές πτυχές βίου μητέρας παιδιών μπορούν να δώσουν ανθρώπους προσωπικότητες, ανθρώπους με ψυχολογική, πνευματική και ηθική οντότητα. Κοντολογίς χρήσιμους ανθρώπους στον εαυτό τους, την οικογένειά τους και την κοινωνία. Η σωστή μητέρα είναι μία κορυφή της Πίνδου μας. Μη ξεχνάμε: «Δεν κρατάν νερό για τον εαυτό τους οι κορφές»!

Δεν χρειαζόταν να της εκμυστηρευτούμε τα δεινά μας. Τα ήξερε όλα και στη διάσταση των λεπτομερειών τους. Τα διάβαζε στα μάτια μας. Η

ζωή μας ανασαίνει στους ρυθμούς της, ακόμη και στις τραγικές της όψεις, κάτω από την θερμουργή πνοή της. Από την βιωματική αυτή πραγματικότητα βρίσκουμε το σωστό μέτρο στην αντιμετώπιση των δυσκολιών της ζωής.

Συχνά μιλάμε πολύ για ότι δεν ξέρουμε. Τότε πολλοί μας προσέχουν μας ακούνε με θαυμασμό, ίσως και μας χειροκροτούν, γιατί μας συνδέει η άγνοια, η έλλειψη γνώσεων. Καλό είναι να δούμε τον όρο: μητέρα ερμηνευτικά, ετυμολογικά για να προσεγγίσουμε το εύρος και το μέγεθος της πλέον σεβαστής ύπαρξης στον κόσμο.

Ο όρος μητέρα είναι αρχαιοελληνικός με ιστορική και πολιτιστική πορεία χιλιετιών (αρχ. μήτηρ, μητρός) σημαίνει γυναίκα που απέκτησε παιδί, μάνα, μαμά. Μεταφορικά σηματοδοτεί τη χώρα, όπου επήγασε μία ιδέα π.χ. Η Ελλάδα είναι η μητέρα της Δημοκρατίας κ.λπ. Ο όρος δεν είναι μονοσήμαντος και αυτού εστιάζεται η σημασιολογική του αρχοντιά.

Οι λέξεις όταν αναφέρονται, ξεκινούν από ζωντανές και γόνιμες υπάρξεις, όπως η μητέρα, επιστρέφουν σε εκείνες κουβαλώντας από τον βιωματικό μας πλούτο εμπειρίες, στιγμιότυπα, τμήματα βίου. Πρόκειται για μια ιδανική ηθική προσωπική παρακαταθήκη.

Εν ολίγοις αυτά συμβαίνουν με μας και τις μοναδικές μητέρες μας. Μητέρες κύρους, βαρύτητα που οφείλεται στο ποιόν τους, στην προσωπική ηθική τους αξία.

Αν αυτά συμβαίνουν σε γενικές γραμμές με όλες τις σωστές μητέρες του κόσμου, με την ηρωίδα Καλαρρυτιώτισσα μητέρα έχουμε τη σίγουρη αίσθηση ενός έντονου ψυχικού χρωματισμού, μοναδικού, που συναντάμε στις αποχρώσεις του ουρανού της Πίνδου μας. Για να γίνω πιο σαφής θα αναφέρω λίγα παραδείγματα από τις πλείστες περιπτώσεις της ηρωίδας μητέρας των Καλαρρυτιωτών.

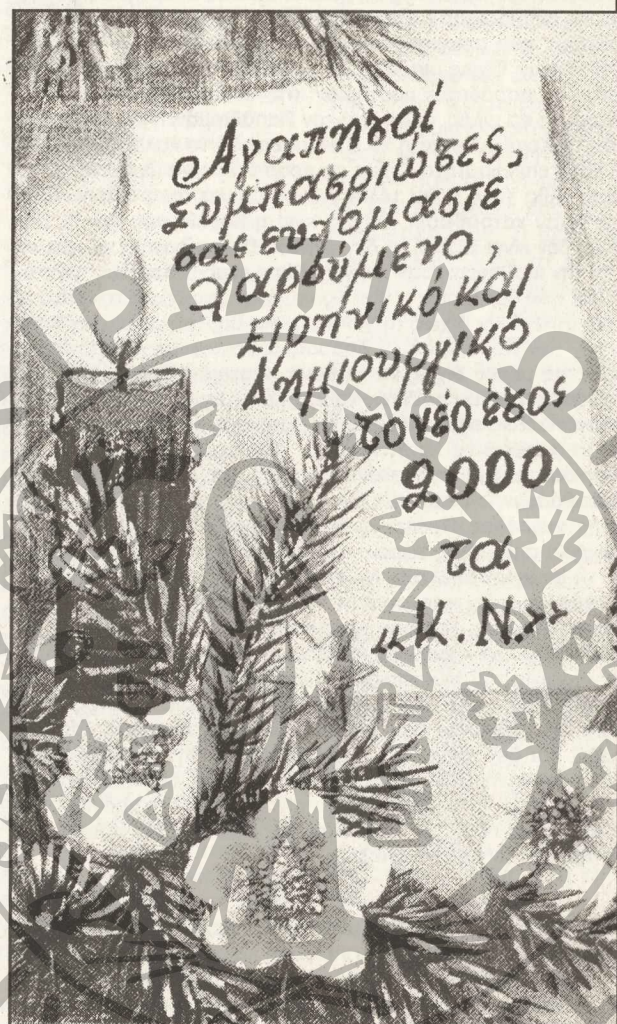
α) Η ξωμάχος μητέρα των Καλαρρυτιωτών, η μικροπαντρεμένη, η πολυμελής, η αξία, η ηρωίδα είναι η αθόρυβη πούλια του αστρικού μεγαλείου.

Αυτή στη λάτρά του σπιτιού και τα άγρια μεσάνυχτα, αυτή το δεξί χέρι του άντρα της στα ζωντανά, αυτή γυναίκα και άντρας να αναστήσει τα πολλά βλαστάρια της, με την πατροπαράδοτη ηθική αιώνων, σε τέλειους άντρες. Υποβλητικά μάτια γαλήνης και οξυδέρκειας, καρδιά απέραντη, μυαλό ξυράφι, ακοίμητη φροντίδα για όλα και για όλους. Έχει γεννήσει, κόβοντας ξύλα στο λόγγο, στα ζωντανά, στο δρόμο για τα χειμαδιά. Ποτέ δεν ξεστόμισε τον άχαρο λόγο: "δεν μπορώ"!

β) Η εξωτερική μετανάστευση κοντά στα άλλα δεινά για τον τόπο άφησε γυναίκες χωρίς άντρες, παιδιά χωρίς πατέρα, γονείς χωρίς προστασία. Η μητέρα, η πολύτεκνη μητέρα, με τον άντρα στα ξένα, είναι κορυφαία του χορού αρχαίας τραγωδίας. Είναι ο κομματιασμένος γκριζόβραχος της Πίνδου μας μετά το αστροπελέκι της ξενιτιάς. Δεν κάμφθηκε, δεν λύγισε, δεν γονάτισε, στάθηκε όρθια, πάλεψε και έβγαλε παιδιά στην κοινωνία! Αυτή και όχι μόνο, είναι η ηρωίδα Καλαρρυτιώτισσα μάνα: αντρούναικα, λεβέντισσα, αμαζόνα.

Αυτό το ηρωικό ψυχικό ανάστημα οφείλουμε να τιμήσουμε με ένα μπρούτζινο υπερφυσικό άγαλμα πλαισιωμένο με παιδιά! Είναι χρέος μας, ηθική υποχρέωση, καθήκον στο ψυχικό μεγαλείο της να γίνει και να στηθεί στο χωριό μας. Αυτό θα θυμίζει στις νέες μητέρες και σε όλους μας: το πρόπον!

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ

Ξένον και παράδοξον μυστήριο

Π.Β. ΠΑΣΧΟΥ Καθηγητού Πανεπιστημίου Αθηνών

Μέσα στις ποικιλώνυμες πορείες των σημερινών ανθρώπων που γίνονται για την ειρήνη, για τις φιλετικές διακρίσεις, για τα ίσα δικαιώματα, για τις διάφορες "ελευθερίες" κ.λπ., ο εμπνευσμένος υμνογράφος της Εκκλησίας μας προσκαλεί αυτές τις μέρες τον ορθόδοξο κόσμο σε μια καινούργια πορεία: στη μυστική πορεία που μας φέρνει σ'ένα σκοτεινό και άσημο σπήλαιο της Βηθλεέμ. Κι ακούγεται ο ψάλλης μέσα στα χαράματα του όρθου, να ψέλνει κατανυκτικά το προσκλητήριο αυτό, για την ευλογημένη μας πορεία:

**Δεύτε ιδώμεν, πιστοί, που εγεννήθη ο Χριστός
ακολουθήσωμεν λοιπόν, ένθα οδεύει ο αστήρ,
μετά των Μάγων Ανατολής των Βασιλέων.
Άγγελιο υμνούσιν, ακαταπαύτως εκεί.
Ποιμένες αγραυλούσιν, ωδήν επάξιον
Δόξα εν υψιστοίς λέγοντες,
τω σήμερον εν Σπηλαίω τεχθέντι,
εκ της Παρθένου και Θεοτόκου,
εν Βηθλεέμ της Ιουδαίας.**

Η πορεία για τη Βηθλεέμ έχει μιαν ανυπολόγιστη σημασία για τον άνθρωπο και δεν συγκρίνεται με καμιά από όσες οργανώνονται για το καλό τάχατος του ανθρώπου. Γιατί η πορεία προς το ταπεινό σπήλαιο είναι πνευματική και το αστέρι που θα φέγγει την πορεία μας, μέσα στις κρύες νύχτες δίχως φως και δίχως ζεστασία, είναι το γλυκό αστέρι της Αγάπης, που είναι σα να το βαστάει το ίδιο το χέρι του Θεού, εκεί καταμέσας στον πνευματικό ουρανό μας, και φέγγει όλους τους ανθρώπους που περιφέρονται με ταπεινή και καθαρή καρδιά προς το φωτικό σπήλαιο της Βηθλεέμ. Κι αν κάποιος άνθρωπος σημερινό "δίχως πόλην, δίχως αγάπην, δίχως ταπεινώση- μας- πουν, πως ταξιδεύοντας στον ουρανό με δορυφόρους δεν συνάντησαν ούτε το Θεό, ούτε τους Αγγέλους του, ούτε το Αστέρι της Βηθλεέμ, εμείς πρέπει να ιδούμε ποιος τους δασκάλει να πουν αυτές τις μαυρές πεζότητες, που δείχνουν πως δεν έχουν μέσα τους κανέναν ουρανό κ' επομένως δεν πρόκειται, με τέτοιους τρόπους εγωιστικούς και επιτημένους, να ιδούμε το Θεό ή τους Αγγέλους ή τ' Αστέρι, που μας φέρνει και μας οδηγεί με ασφάλεια στο θείο Σπήλαιο, στο Χριστό.

* * *

Αυτές τις μέρες γινόμαστε -εξωτερικά, αλίμονο, τις περισσότερες φορές- πιο φιλόστοιχοι και πιο φιλόχριστοι. Θυμίζουμε τα παιδικά μας χρόνια και την εκκλησία του χωριού μας, οι ξενητιμένοι, και δακρύζουμε. Όλοι σχεδόν αποφασίζουμε ν' αφήσουμε τις φροντίδες και τις καθημερινές βιοτικές μέριμνες να να "γιورتάσουμε" τα Χριστούγεννα. Σ' αυτό θα μας βοηθήσουνε πολλοί παράγοντες -να γιورتάσουμε δηλ. με όση κοσμοκρίτη επιβάλλεται απ' τα έθιμα ή τον καινούργιο θεό του τουρισμού, που ξεσηκώνει την οικογένεια και τη σκορπίζει στους πένε ανέμους, για να γιورتάσουν "γραφικότερα" τα Χριστούγεννα. Βεβαίως θα δε λείψουν απ' την ατμόσφαιρα της γιορτής και οι πανηγυριστά των ερμηρίων. Εκείνοι που ως τα χτες, όλον των χρόνων, βουτούσαν την πλένα τους στις μεγαλύτητες βρωμίες, από κάθε άποψη και και, και μας έδωσαν τα πιο άνοστα και τα πιο ακαλόγητα πορνογραφήματα και βαναυσουργήματα. Θάρσυν τώρα κοντά στο στασίδι που ψέλνει με σεμνότητα ο Παπαδιαμάντης κι ο Μωραϊτίδης τα χριστουγεννιάτικα, θα θ' αρχίσουν κι αυτοί να μιμνάζονται το ψάλλομά τους. Κι αν τυχόν καταλάβουν την παραφροσύνη τους και σιωπήσουν, θα παραλάβουν -όπως κάποτε χρώνα θα μας έχουν συνηθίσει- τους δυο Σκιαθίτες, και, λέγοντας τις χλιοσυτημένες αναμνήσεις με κοινότητα αναμνησμάτων, θα παραστήσουν τους πνευματικούς ανθρώπους που συμμετέχουν στο μεγάλο εορτασμό των Χριστουγέννων, δίχως μια λέξη να μας πουν για το υπερφύσιο, το "Ξένον και παράδοξον μυστήριο" της ενορακίσεως του θείου Λόγου. Το να μιλάς, όμως, για τον Παπαδιαμάντη και το Μωραϊτίδη τα Χριστούγεννα ή το Πάτχα, επιδειχί το καλεί η περίπτωση και η επικαιριότητα, δίχως να προσπαθείς να μιμηθείς τον ε-νάρετο βίο τους ή ότι τέλος πάντων καλό τους αναγνωρίζεις πως είχαν καταρρώσει, δείχνεις πως η πορεία σου για τη Βηθλεέμ δεν είναι σωστή ή δεν έγινε καθόλου αυτή η πορεία, κι ούτε την αισθάνεται σαν ανάγκη. Είσαι ένας βολέμενος άνθρωπος, που δεν ξέρεις τι σου λείπει, όταν ζεις δίχως το ζεστό εκείνο αστέρι και δίχως τη γέννηση της Βηθλεέμ. Και στη θέση αυτών των λογοτεχνών ή δημοσιογράφων που χριστιανίζουν αυτές τις μέρες δίχως να νιώθουν τίποτε βαθύτερο, έξω από μια νοσταλγία των παιδικών των χρόνων μ' απαραιτήτα χριστουγεννιάτικα αναμνησμάτα, επιφανειακά, κοσμικά και μ' έναν τρόπο σαρκικό τα Χριστούγεννα. Μα όσοι επιθυμούν να αισθανθούν τη ζωή της ταλαιπωρημένης μας ψυχής, δεν φτάνει να διαβάσουν την επίκαιρη φυλακία που προσφέρουν οι κάθε λογής φυλλάδες. Πρέπει να ξεκινήσουν -ήδη πρέπει να έχουν ξεκινήσει από μέρες τώρα- για τη μακρινή πολήνη της Ιουδαίας, τη φωτική Βηθλεέμ. Μα περπατήσουν πολύ, με οδηγό το λαμπρό αστέρι της αγάπης και της ταπεινώσεως, για να βρουν τη φωνή. Κι αφού προσκυνήσουν το θείο Βρέφος, να κοινωνήσουν το «Ξένον και παράδοξον μυστήριο». Δίχως αυτή την κοινωνία του Μυστηρίου, η Γέννηση του Χριστού είναι ένα γεγονός που περνά έξω από την ψυχή μας, ένα γεγονός αδιάφορο. Αν ο Χριστός δεν γεννηθεί μυστικά στη μέση μας Βηθλεέμ, και δεν κοινωνήσουμε προσωπικά την ενανθρώπιση του, η σκοτεινή σπηλιά της καρδιάς μας ποτέ δεν πρόκειται να γίνει ουρανός, όπως έγινε τότε, πριν δυο χιλιάδες χρόνια, όταν «ο άχωροςτος πατήρ, εν τη γαστρί της Παρθένου έχωρηθη» και γεννήθηκε στο ταπεινό σπήλαιο.

* * *

Το «Ξένον και παράδοξον μυστήριο» της ενορακίσεως πρέπει να το πληρώσουμε με ταπεινώση και με καθαρότητα σαρκός και πνεύματος. Όσοι δουλεύουμε ασταμάτητα στην ηρώνη τη σαρκική, πολύ λίγες ελπίδες, έχουμε να προσεγγίσουμε την άχραντη Γέννηση του Κυρίου. Και είναι, βέβαια, αδύνατο, όταν

ζούμε μέσα στην αμαρτία, ν' αξιωθούμε το μέγα αγαθό, να αισθανθούμε δηλαδή πνευματικά να γίνεται μέσα μας η θεία Γέννηση και η ενανθρώπιση του Χριστού. Ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος αναφέρει κάπου το λόγο του Πλάτωνος, πως ο μη καθαρός δεν είναι δυνατό, δεν επιτρέπεται να προσεγγίσει τον καθαρό: «μη καθαρό, καθαρού εφάπτεσθαι ου θεμιτόν». Και συμπληρώνει: «καθαρότερον πρώτων εαυτών, είτε τω καθαρώ προσομιλήτεον». Μπορεί και χθες και σήμερα να ζήσει -αφού ο Χριστός «χθες και σήμερα ο αυτός»- ο χριστιανός το μυστήριο της ενανθρωπίσεως, αφού καθαρίσει με το θείο λουτρό της Εκκλησίας το σπήλαιο της μέσα του Βηθλεέμ. Ο φιλόανθρω-

πος Θεός έρχεται να γεννηθεί και σήμερα μέσα μας, αρκεί να το θελήσουμε. Μας το βεβαιώνει ο θείος Μάξιμος, λέγοντας τα «θεολογικά» το κεφάλαιο: «ο του Θεού Λόγος, ερπάξεν κατ'άρκα γεννηθείς, απ' τα παρθένα σπλάγχνα της, αυτό το ίδιο ακριβώς μπορεί να γίνει πνευματικά σε κάθε παρθενοούσα ψυχή! Και τότε μια η παρουσία του Κυρίου δεν θα είναι σωματική αλλά πνευματική, του Χριστού «πνευματικώς εισοικιζομένου και τον Πατέρα εαυτού συνεισάγοντος», κατά την έκφραση του αγ. Γρηγορίου Νύσσης. Σ' αυτό πάνω, είναι μεγάλος μυστικός της Ορθοδοξίας, ο άγιος Συμεών ο νέος Θεολόγος, σημειώνει αυτά τα βαθιά σε νοήματα λόγια: «καλότυχος είναι εκείνος, όπου ιδεί το φως του κόσμου, ήγουν τον Χριστόν, πως εμορφήθη μέσα του, ότι αυτός θέλει νομισθεί Μάτρη Χριστού, έχοντας τον Χριστόν μέσα του, ωσόν βρέφος, καθώς ο αιμευόστατος υπεσχέθη μόνος του: «Μάτρη μου κι αδελφοί μου και φίλοι μου ούτοι εισίν, οι ακούοντες τον λόγον του Θεού και ποιούντες αυτόν». Αυτό το «ποιούντες», στις μέρες των Χριστουγέννων, που είναι μέρες χαράς και πανηγυρίων, ίσως να φαίνεται κάπως αυστηρό. Αλλά οι αρετές δεν καταρδώνονται δίχως στερητικές και θυσίες. Για τον ορθόδοξο χριστιανό, ο εορτασμός και πανηγυρισμός των Χριστουγέννων είναι πνευματικός. Ας τιμηθώμεν, λέγει ένας παλαιός εκκλησιαστικός συγγραφέας, την ημέραν την δεσποτικήν, ας δοξάσωμεν τον Χριστόν, όχι με χορούς, μέθαις και αργολογίαις, όχι με παιχνίδια και τραγούδια, και όσα χαίρεται ο δαίμονας όταν τα κμνόμεν, όχι με εξοδαίς κακαίς και των δέντρων την ευχή της ευκαρπίας ή ανταλλαγή των δώρων και τα πλουσιοπάροχα δεινία, ακόμα και την οικογενειακή συγκέντρωση της αγάπης, την πολλαπλάσιασαν τώρα οι κοινωνικές συνειστιάσεις συνοδελφικών μελών, με την ευχετική βασιλοπία.

Καλότυχος πάντα όσοι μπορούν να μαζεύονται, χωρίς πολέμους και συμφορές, μπροστά στα εορταστικά αυτά φώτα, όσοι μπορούν και κάθονται σε τραπέζια χορταστικά, καλόντες κι οι οικογένειες λαογράφοι που, σε ποσοστό πολύ μεγαλύτερο από κάθε άλλον ερευνητικό κλάδο, μας έδωσαν περιγραφές για έθιμα, ντύσιμο, χορούς, τέχνη και λόγο του ελληνικού λαού. Στην Ελλάδα δεν είχαμε τους βόρειους χειμώνες, που έδωσαν στα Χριστούγεννα άλλων λαών την πολύ ζεστή και αποκλειστική σπιτική

γο, γιατρέυει τη δική μας φτώχεια. Το πάθος, γιατρέυει τα πάθη μας. Ο θάνατος του, το δικό μας θάνατο. Η φθορά του, θεραπεύει τη δική μας φθορά. Και ο πόνος του, γενικά, γιατρέυει τον κάθε πόνο μας.

* * *

Η Γέννηση του Χριστού θα παραμένει πάντοτε για τον άνθρωπο ένα μυστήριο «ξένον και παράδοξον». Γιατί ο Χριστός κι όταν ακόμη γεννηθεί πνευματικά μέσα μας, δεν φανερώνεται παρά «όσον χωρείν επίστασαι τον δεχόμενον». Έτσι «αεί και φαινόμενος ο του Θεού Λόγος της τρόπους των μετοχών, αεί διαμένει κατά την υπερβολήν του μυστηρίου, τοις πάσι αθέατος» (Μάξιμος). Όσο και να προσπαθήσει ο άνθρωπος με τη λογική του να εξηγήσει το μυστήριο της θείας ενανθρωπίσεως, είναι αδύνατο να το κατορθώσει. Εκείνο που πρέπει να κάνει κανείς είναι να δοξάσει «απεριέργως» τον «ευδοκήσαντα τούτο γενέσθαι δι' ημάς». Γιατί, πραγματικά ποίος, μπορεί με το λογικό του ν' αποδείξει και να μας πει «πως Θεού Λόγου γίνεται σύλληψις; πως γένεσις σαρκός άνευ σποράς; Πώς γέννησις άνευ φθοράς; Πώς μήτηρ, ή μετά τον τόκον διαμένουσα Παρθένος; Πώς ο υπερτελής, καθ' ηλίαν προκόμει; Πως ο καθαρός εβαπτίζεται; Πώς διέτρεphen ο πεινών; Πώς ο κοπών εχαρίζετο δύναμιν; Πώς ο πάσχων εδίδου ήμάς; Πώς ο θνήσκων εξωποίει; Και ίνα το πρώτων και τελευταίων είπω, πως ο Θεός άνθρωπος γίνεται; Και το δη πλέον μυστηριωδέστερον, πως ουσιασώς εν σαρκί καθ' υπόστασιν ο Λόγος, ο κατ' ουσίαν υποστατικός όλος υπάρχων εν τω Πατρί; Πώς ο αυτός, και όλος εστί Θεός κατά φύσιν, και όλος γέγονε κατά φύσιν άνθρωπος;... Ταύτα πίστις μόνη χωρεί τα μυστήρια, των υπέρ νουν και λόγον υπάρχουσα πραγμάτων υπόστασις», λέγει ο αγ. Μάξιμος.

Ειδικά για το θέμα της Παναγίας, που γέννησε το Χριστό «άνευ σποράς και άνευ φθοράς», δηλ. έμεινε Παρθένος και μετά τη γέννηση του Χριστού, έχουμε συχνά προφητικές αναφορές στην Παλαιά Διαθήκη, όπως στη φράση «ναμείσον του σπέρματός σου και αναμέσον του σπέρματος της γυναίκος», στη βάση την καιόμενη και μη καταφλεγόμενη, και σε πολλά άλλα σημεία. Αυτή την καιόμενη βάση σχολιάζει ποιητικά και ο Θεόδωρος Πτωχοπρόδρομος σ' ένα εξάστιχο, στην αλληλία του, τετράστιχο:

Πυρ εν βάτω και θαύμα!- ταύτην ου φλέγει.

Ου πυρ το πυρ ου βάτος εστί η βάτος.

Και πυρ το πυρ, και βάτος εστί η βάτος,

αλλά' εικονίζει τον τόκον της Παρθένου.

Όστόσο, πρέπει να πιστεύουμε, πως εκείνο που έγινε στην Παναγία Θεοτόκο «σωματικώς», να κατοικήσει δηλ. όλο το πλήρωμα της εν τω Χριστώ Θεότητος μέσα στη Θεότοκο και να γεννηθεί απ' τα παρθένα σπλάγχνα της, αυτό το ίδιο ακριβώς μπορεί να γίνει πνευματικά σε κάθε παρθενοούσα ψυχή! Και τότε μια η παρουσία του Κυρίου δεν θα είναι σωματική αλλά πνευματική, του Χριστού «πνευματικώς εισοικιζομένου και τον Πατέρα εαυτού συνεισάγοντος», κατά την έκφραση του αγ. Γρηγορίου Νύσσης. Σ' αυτό πάνω, είναι μεγάλος μυστικός της Ορθοδοξίας, ο άγιος Συμεών ο νέος Θεολόγος, σημειώνει αυτά τα βαθιά σε νοήματα λόγια: «καλότυχος είναι εκείνος, όπου ιδεί το φως του κόσμου, ήγουν τον Χριστόν, πως εμορφήθη μέσα του, ότι αυτός θέλει νομισθεί Μάτρη Χριστού, έχοντας τον Χριστόν μέσα του, ωσόν βρέφος, καθώς ο αιμευόστατος υπεσχέθη μόνος του: «Μάτρη μου κι αδελφοί μου και φίλοι μου ούτοι εισίν, οι ακούοντες τον λόγον του Θεού και ποιούντες αυτόν». Αυτό το «ποιούντες», στις μέρες των Χριστουγέννων, που είναι μέρες χαράς και πανηγυρίων, ίσως να φαίνεται κάπως αυστηρό. Αλλά οι αρετές δεν καταρδώνονται δίχως στερητικές και θυσίες. Για τον ορθόδοξο χριστιανό, ο εορτασμός και πανηγυρισμός των Χριστουγέννων είναι πνευματικός. Ας τιμηθώμεν, λέγει ένας παλαιός εκκλησιαστικός συγγραφέας, την ημέραν την δεσποτικήν, ας δοξάσωμεν τον Χριστόν, όχι με χορούς, μέθαις και αργολογίαις, όχι με παιχνίδια και τραγούδια, και όσα χαίρεται ο δαίμονας όταν τα κμνόμεν, όχι με εξοδαίς κακαίς και των δέντρων την ευχή της ευκαρπίας ή ανταλλαγή των δώρων και τα πλουσιοπάροχα δεινία, ακόμα και την οικογενειακή συγκέντρωση της αγάπης, την πολλαπλάσιασαν τώρα οι κοινωνικές συνειστιάσεις συνοδελφικών μελών, με την ευχετική βασιλοπία.

Καλότυχος πάντα όσοι μπορούν να μαζεύονται, χωρίς πολέμους και συμφορές, μπροστά στα εορταστικά αυτά φώτα, όσοι μπορούν και κάθονται σε τραπέζια χορταστικά, καλόντες κι οι οικογένειες λαογράφοι που, σε ποσοστό πολύ μεγαλύτερο από κάθε άλλον ερευνητικό κλάδο, μας έδωσαν περιγραφές για έθιμα, ντύσιμο, χορούς, τέχνη και λόγο του ελληνικού λαού. Στην Ελλάδα δεν είχαμε τους βόρειους χειμώνες, που έδωσαν στα Χριστούγεννα άλλων λαών την πολύ ζεστή και αποκλειστική σπιτική

Π.Β. ΠΑΣΧΟΣ

Η ελληνίδα νοικοκυρά ιέρεια και ηρωίδα των Δωδεκαήμερων φροντίδων

ΔΗΜ. Σ. ΛΟΥΚΑΤΟΥ Προέδρου της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας

Δεν είναι μόνο η θρησκευτική περιουσία και τα ωραία ανθρωπιστικά λόγια της Υμνογραφίας, που κάνουν τις ημέρες αυτές των Χριστουγέννων γαληνέμενες και ειρηνόποιες. Είναι κι η ίδια η ανάγκη των ανθρώπων, μέσα στις δύσκολες χειμωνιάδες ώρες, να ξεφύγουν από τους φυσικούς φόβους των, είναι ύστερα η επιθυμία τους, μέσα στην τύρφη της πολλαπλασιασμένης ζωής τους, να ηρεμήσουν από την κοσμικήν παραχή, να ξεαναυρίσουν στον «εαυτό» τους και να ζήσουν, αγαπημένα και ζεστά στην πρώτη βιοτική ομάδα τους, την οικογένεια.

Το σπίτι, τις ημέρες αυτές, όλες τις δώδεκα ημέρες, από τα Χριστούγεννα ως τα Φώτα, γίνεται εστία και φρούριο των ανθρώπων αισθημάτων, φωλιά αγάπης και ζεστασίας, που την περιμένουν με λαχτάρα όσοι ετοιμάζονται να τη ζήσουν, αλλά και με τραγική νοσταλγία εκείνοι που θα τη στερηθούν.

Περίοδος εθίμων, που μπορεί να ξεκινήσουν από ανθρωπίνες ευετηριακές επινοήσεις και φόβους, που μπορεί να τα γέννησει η ανάγκη της σπιτικής αναμνηστικής μπροστά στο μεγάλο φυσικό φαινόμενο της ηλιακής αλλαγής, αλλά που καθαρήςτηκαν από τον χριστιανικό συμβολισμό και παθοσύμ.

Οι ευχές, που τόσο άρθωνα κι ανοιχτόκαρδα δίνονται τις ημέρες αυτές στην Ελλάδα, ήταν και είναι μια μαγική περιχαράκωση για ό,τι φοβόμαστε και παθούμε. «Καλά Χριστούγεννα!», με τη σκέψη πάντα της υγείας και της χωρίς καμία απουσία συγκέντρωσης των μελών του σπιτιού. «Καλή χρονιά!» με την ελπίδα και τον εκβιασμό της τύχης για την εξασφάλιση τουλάχιστον ενός χρόνου χαράς και σοδείας. Και: «Χρόνια πολλά!», ένα παραπάνω τόλμημα, για την ποθητή μακροζωία.

Δεύτερη εκκλησία λοιπόν το σπίτι, τα Χριστούγεννα, συγκεντρώνει τα μέλη του σαν πιστούς ή έχει τη Λατρεία του γύρω από την Εστία, κι έχει τις δεήσεις του το λιγότερο πετρελαιο για τον εορταστικό φωτισμό του σπιτιού. Ας σκεφτόμαστε τις συγκινητικές δυσκολίες των προγενετέρων μας, για να χαίρομαστε οργανικά το συνέχισμα του πολιτισμού μας. Μόνο έτσι δεν θα ξεμυλάμε στα από τη βολέμενη ζωή μας. Η νεολαία ιδιαίτερα, άς μη βλέπει τις ανδρείες και τις δυνατοτήτες σαν αυτόματες δημιουργίες στα μέτρα της. Προηγήθηκαν μάχη και υλικές μιζέρσιες, πριν από το ξεσπάσμα των σημερινών αγαθών. Χρειάζεται ν' αναζητήσουμε και να μαθαίνουμε ό,τι προηγήθηκε, αν θέλουμε να συνεχίσουμε με κάποια ήθος τον ιδιόπολιτισμό.

Για είναι τα θεμελιακά στοιχεία που απασχολήσαν και απασχολούν το ελληνικό σπίτι και τη νοικοκυρά του τις μέρες αυτές των Χριστουγέννων, ως τα Θεοφάνια: η εστία, τα γεύματα και η φιλοξενία.

Η εστία, με την πλατύτερη έννοια της σπιτικής συνοχής και διάρκειας, με την υγεία, τη δύναμη, την ευτεκνία και

στα δείχνουν τον θεμελιακό ρόλο της Ελληνίδας νοικοκυράς στο χριστουγεννιάτικο παραδοσιακό σπίτι...

Δεν θα παραγνωρίσουμε βέβαια και της σύγχρονης αστικής γυναίκας τις έγνοιες και τις φροντίδες. Πολύ λίγο το καταλαβαίνουμε εμείς οι άντρες (από τους γέροντες που περιμένουν να καλοφάνε, ως τα παιδιά που απαιτούν τα δώρα και τα παιχνίδια τους) πόσο βάρος πέφτει, τις μέρες αυτές, στη νοικοκυρά. Μπορεί σήμερα να τη βοηθάει στους εθιμικούς κόπους της, η βιομηχανική συννεργασία και παραγωγή, αυτό όμως δεν την απαλλάσσει από την έγνοια της προετοιμασίας, από απλή στην αρχή γίνεται σιγά σιγά αγχώδης, ιδιαίτερα με την ομαδική παρόρμηση και τους εθιμικούς εξωτερικούς πειρασμούς.

Θα ανατρέξουμε όμως στα παλιότερα παραδοσιακά χρόνια (όπως συνεχίζονται και σήμερα στα πιο πολλά χωριά), όταν η νοικοκυρά τα ετοίμαζε όλα με τα χέρια της, όταν η ανησυχία της ήταν ίση με την ευθύνη και με τα οικονομικά της προβλήματα, για την προμήθεια των υλικών. Συγκρίνοντας τις διαφορές των γενιών, δεν πρέπει μόνο να εισαγούμε στα παιδιά μας αγαθά. Θα πρέπει να σκεφτόμαστε και τις δυσκολίες των παλαιότερων. Καυχόμαστε βέβαια ότι μπορούμε με τον ηλεκτρικό φούρνο να ψήνουμε τη χριστουγεννιάτικη γαλοπούλα ή όρνιθα, ότι μπορούμε να ζήσουμε με το τηλεφώνω τα μελομακάρονα της γιορτής, ότι μπορούμε να κάνουμε σπιτική φωτοχυσία με τον διακόπτη. Θα πρέπει όμως να σκεφτόμαστε και τη γιαγιά -έστω την παλιά προγιαγιά μας- που έβγαίνει στο λόγο να κόψει τα έθλια για το φούρνο της, που ξενοχτούσε κοσκινίζοντας τ' αλεύρι για τα χριστουκουλουρα, που αναζητούσε το κερί ή το λιγότερο πετρελαιο για τον εορταστικό φωτισμό του σπιτιού.

Ας σκεφτόμαστε τις συγκινητικές δυσκολίες των προγενετέρων μας, για να χαίρομαστε οργανικά το συνέχισμα του πολιτισμού μας. Μόνο έτσι δεν θα ξεμυλάμε στα από τη βολέμενη ζωή μας. Η νεολαία ιδιαίτερα, άς μη βλέπει τις ανδρείες και τις δυνατοτήτες σαν αυτόματες δημιουργίες στα μέτρα της. Προηγήθηκαν μάχη και υλικές μιζέρσιες, πριν από το ξεσπάσμα των σημερινών αγαθών. Χρειάζεται ν' αναζητήσουμε και να μαθαίνουμε ό,τι προηγήθηκε, αν θέλουμε να συνεχίσουμε με κάποια ήθος τον ιδιόπολιτισμό.

Για είναι τα θεμελιακά στοιχεία που απασχολήσαν και απασχολούν το ελληνικό σπίτι και τη νοικοκυρά του τις μέρες αυτές των Χριστουγέννων, ως τα Θεοφάνια: η εστία, τα γεύματα και η φιλοξενία.

Η εστία, με την πλατύτερη έννοια της σπιτικής συνοχής και διάρκειας, με την υγεία, τη δύναμη, την ευτεκνία και

τη χαρά, έπρεπε να συντηρεί, όλο το Δωδεκαήμερο, την πυρά και το φως της, που θα έδωχαν τα ενοχλητικά πνεύματα (τους Καλικαντζάρους), θα εκθάραιναν το σπίτι από κάθε πιθανό μίσος, και θα οδηγούσαν στη διατήρηση της ζωής, για το χρόνο που άρχιζε. Το μεγάλο ή τα μεγάλα κλαριά για τη φωτιά (τα χριστούλα) κι η αρωματική στάχτη τους έπρεπε να μένουν αναμμένα ως την ημέρα τ' Αγισσμού. Εκεί γύρω από την εστία (τη «γυνία» ή το τζάκι των ποικίλων σπιτιών), μαζεύονταν όλα τα μέλη της οικογένειας, από το βράδυ της Χριστουγεννιάτικης παραμονής (το πιο παραδοσιακό ελληνικό ρεβεγιόν) κι έκαναν τις σπιτικές τελετές τους, πριν ξημερώσει για την εκκλησία, (το «πάντρεμα της φωτιάς» ή τη σπονδή με το κρασί, και την κουλούρα της γυνιάς).

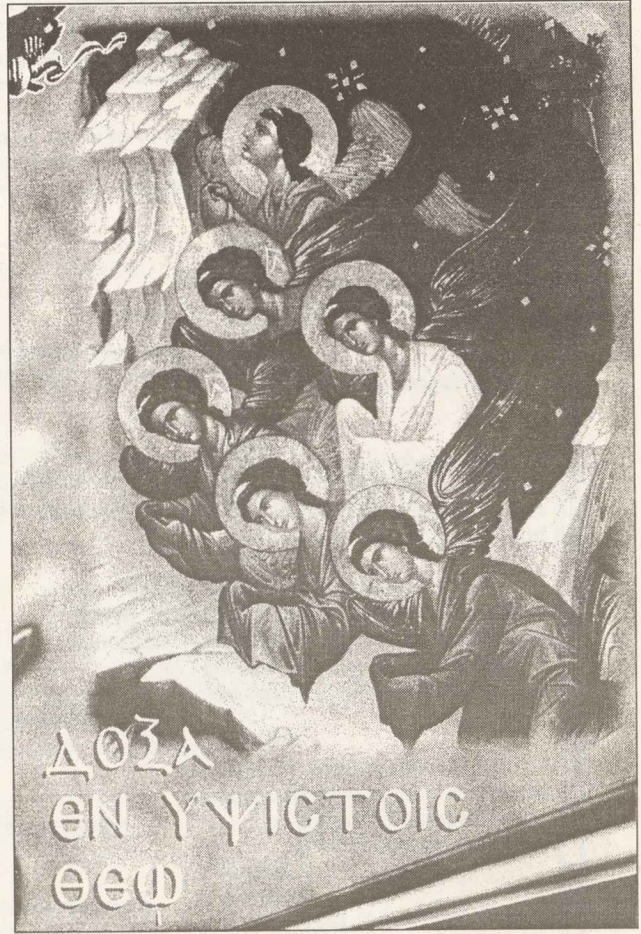
Περνούσαν έτσι και τις άλλες βραδιές, κουβεντιάζοντας και τρώνοντας «ευκαρπιακά» λιχουδιές. Αγρυπνούν ανεφοδιαστές πάντα, και της φωτιάς και του ποτού και της λιχουδιάς, ή νοικοκυρά χαϊρόταν να βλέπει τη συγκέντρωση των δικών της και ν' ακούει το χαρούμενο «μιλταρίο», που, περνώντας οι Πιορτές, θα το έκανε.

Εστιακό επίσης έθιμο ήταν και το στόλισμα του σπιτιού με την απλή προαινιάδα του λόγγου (τη μυρτιά ή το σκίνο, τη δάφνη και την κουμαριά), με τα πορτοκάλια στα πιτάκια και στα παράθυρα, που αντικαταστάστης τους έβγαζε σήμερα το Χριστουγεννιάτικο Δέντρο με τα στολίσματα. Και περίμενε η νοικοκυρά την ημέρα των Θεοφανών, για να τελείσει το τελευταίο εστιακό έθιμο, το ραντίσμο του σπιτιού με τον αγιασμό του «ροδάνθη».

Τα γεμάτα έπειτα, πλουσιοπάροχα όσο γίνεται, πάντα να προσφέρεις κάτι ευχάριστο στους ξένους σου, αλλά και τη μαγική «ομοιοπαθητική» επιδίωξη, να γίνει γλυκιά και η διάθεση των επισκεπτών σου, και να γίνει γλυκό το αποτέλεσμα των ευχών τους. Γενικότερα, η άφθονη διάθεση γλυκισμάτων, τις ημέρες αυτές (όχι μόνο στους ξένους, αλλά και στους σπιτικούς), αποβλέπει και σε μια καλοσύνη των πνευμάτων, σε μια γλυκιά διάθεση αγάπης και στοργής που θα απορρέει από μια ικανοποιημένη γλυκασμένη ζωή. «Πάντα γλυκασμένοι ναστε!» Απλή ευχή, αλλά τόσο απαραίτητη για τη δυσκολή ζωή μας, με τα άγχη της αυταρκεισίας και τους φανατισμούς.

Δεν θα ήθελα να βέω κι ε-μελαγχολικό ερμηνεία, που δίνεται για μερικά από τα μελιγμάτα των ημερών αυτών (τα μελομακάρονα, τα βασιλόπιτα κ.α.), ότι αποσκοπεί στην υθίωση και προσφορά στους νεκρούς. Γιατί όχι; Χρειάζεται κι εκείνη την ετοιμασία και την ευχή, για όσα μας ανησυχούν ή επιδιώκουμε στη ζωή μας.

Είχε και στον τομέα τούτον η νοικοκυρά την πιο γαλήνη και καλλιτεχνική, θα λέ-

(από τα χοιροσφάγια ως τα ψωμιάτα των γιορτύφων και τα απαντά μαγειρήματα), μπορούν και να καμαρώνουν για τον παραδοσιακό αυτό κόπο τους. Μεγάλη αμοιβή της ή έκδοσης ευχαρίστησης των δικών τους, που καλοτρέφει και καλοκαθοντα στο τραπέζι. Δικαιολογημένη καταξίωση για την προσωπική της κι ο τίτλος της «αρχόντισσας», που θα της δώσουν τα παιδικά κλάνατά.

Ακολουθεί η φιλοξενία. Από αυτήν ξεκινά η μεγάλη φροντίδα για τα πολλά γλυκίσματα του Δωδεκαημέρου. Δεν είναι μόνο η εγκάρδια διάθεση, μαζί κι η σπιτική αξιοπρέπεια, που επιβάλλουν, πάντα να προσφέρεις κάτι ευχάριστο στους ξένους σου, αλλά και τη μαγική «ομοιοπαθητική» επιδίωξη, να γίνει γλυκιά και η διάθεση των επισκεπτών σου, και να γίνει γλυκό το αποτέλεσμα των ευχών τους. Γενικότερα, η άφθονη διάθεση γλυκισμάτων, τις ημέρες αυτές (όχι μόνο στους ξένους, αλλά και στους σπιτικούς), αποβλέπει και σε μια καλοσύνη των πνευμάτων, σε μια γλυκιά διάθεση αγάπης και στοργής που θα απορρέει από μια ικανοποιημένη γλυκασμένη ζωή. «Πάντα γλυκασμένοι ναστε!» Απλή ευχή, αλλά τόσο απαραίτητη για τη δυσκολή ζωή μας, με τα άγχη της αυταρκεισίας και τους φανατισμούς.

Δεν θα ήθελα να βέω κι ε-μελαγχολικό ερμηνεία, που δίνεται για μερικά από τα μελιγμάτα των ημερών αυτών (τα μελομακάρονα, τα βασιλόπιτα κ.α.), ότι αποσκοπεί στην υθίωση και προσφορά στους νεκρούς. Γιατί όχι; Χρειάζεται κι εκείνη την ετοιμασία και την ευχή, για όσα μας ανησυχούν ή επιδιώκουμε στη ζωή μας.

Είχε και στον τομέα τούτον η νοικοκυρά την πιο γαλήνη και καλλιτεχνική, θα λέ-

γαμε, αρμοδιότητα. Τα σπήματα, οι ποιότητες και τα ονόματα των ελληνικών γλυκισμάτων του Δωδεκαημέρου μπορούν να συνθέσουν ενδιαφέρον βιβλιαράκι, με αποκαλλιπτικό ονοματολόγιο. Σήμερα τη βοηθούν επίσης, πολύμορφα και εθιμικά οι αρτοποιοί κι οι ζαχαροπλάστες. Όλα τα εμπορικά και βιοτεχνικά επαγγέλματα προσαρμόζονται στα έθιμα και μας βοηθούν.

Στην μοντέρνα ζωή μας, οι Πιορτές του Δωδεκαημέρου είναι περιόδους «μεταβιτηρίου», όχι τόσο από το χειμώνα στην άνοιξη (στο «άνοιγμα» του καιρού), όπως τις πρωτοσκέπτηκαν οι άνθρωποι, όσο από τον έναν χρόνο στον άλλο. Συντελείται σε όλους μας μια ψυχική αναστάτωση με την αλλαγή αυτή. Πάμε προς το άγνωστο. Η ως τώρα εμπειρία μας κάνει επιφυλακτικούς. Τι άλλο θα Χρόνο Μεγεθύνση λαϊκών εθίμων είναι κι οι φανταστικοί ηλεκτροπληγισμοί στις μεγαλουπόλεις, τα φανταστικά λαχεία, τα πολυτελή δώρα, όπως και ο... Ιός μεθός.

Το σπίτι όμως μένει στην αρχική του παράδοση, με ελάχιστα εξελίξεις. Κρατεί τη χαρά της συγκέντρωσης, τη ζεστασία της αγάπης, την αρχοντία της πρώτης μορφής του εορτασμού. Και στην αρχοντία αυτή, μεγαλοπρέπεια και μερακτιά, όπως είπαμε, προβάλλει πάντα η παραδοσιακή υπόσταση της Ελληνίδας Νοικοκυράς.

Δημ. Σ. Λουκάτος
«Χριστούγεννα
και των γιορτών»
Εκδόσεις: «ΦΙΛΙΠΠΟΤΗ»

Ποίηση

Χριστουγεννιάτικη καντάτα σε τέσσερις φωνές

Τον Τάκη Βαρβιτσιώτη

Φωνή 1: Η καλύβα
Φωνή 2: Ο καπνός
Φωνή 3: Η μάνα του χιονιού
Φωνή 4: Η μικρούλα με τα σπέρτα

ΦΩΝΗ 1
Το χιόνι απόψε μ' έχει θάψει για καλά,
Μα έχει μια λάμψη αλλόκοτη που με θερμαίνει.

ΦΩΝΗ 2
Η τόση ασπίδα με τρομάζει.

ΦΩΝΗ 1
Και τούτο το άστρο που ολοένα κατεβαίνει
Πιο χαμηλά πάνω απ' τον ύπνο μου,
τι να σημαίνει άραγε; Πού να 'χουν πάει οι άνθρωποι
που εδώ μαζί μου κατοικούσαν;

ΦΩΝΗ 2
Ανεβαίνω, ανεβαίνω αδιάκοπα επάνω απ' τη στέγη.
Τους προστατεύω νύχτα και μέρα από κάθε κακό.
Κάποτε φτάνω πολύ ψηλά και δίνω
ένα φιλή στο μάγουλο τ' αουρανού.

ΦΩΝΗ 3
Το λυχνάρι τους έσβησε. Θ' απλώσω
ακόμα πιο πολύ το νυφικό μου πέπλο
που σέρνει πίσω του τα φώτα
μιας ματωμένης μουσικής.

ΦΩΝΗ 4
Τι κρίσι! Τι μοναξιά! Τι αγωνία!
Φιτνώνουν βρύα μες στους καθρέφτες.
Όποιος τους βλέπει χάνεται,
Βουλιάζει μέσα τους για πάντα.

ΦΩΝΗ 1
Οι άνθρωποι πια δεν κοιμούνται
Ταράζουν τον ύπνο τους χιλιάδες τράινα,
Ουρανοξύστες που μοιάζουν
Σωροί από στοιβαγμένα φέρετρα.

ΦΩΝΗ 4
Έχουν ξεχάσει το παραθύρι σου
με τις γαλάζιες φτερούγες
τα μάτια της αγάπης
που αναβλύζουν από κάθε λουλούδι.
Έχουν ξεχάσει τη γαλήνη του όρθρου
όπου ακόμα στροβιλίζεται
η λευκή σπτασία της.

ΦΩΝΗ 3
Κρατούνε στα χέρια τους
μια μικρή χειμωνιάτικη σελήνη
κηλιδαμένη από το αίμα σου,
από το αίμα όλων των σκοτωμένων κοριτσιών.

ΦΩΝΗ 1
Για να επιζήσουν ανακάλυψαν
καινούργια μουσικά όργανα
ένα ξύλινο όλογο,
κι αρχίζουνε με το νεκρό το ζώο,
που εν' ωστόσο αληθινότερο από ζωντανό
ένα ταξίδι μυθικό
σε σκοτεινά τοπία.

ΦΩΝΗ 4
Γιατί αν υποφέρουν; Γιατί να υποφέρουμε;
Φέρτε ψωμί για τα πεινασμένα παιδιά.
Φέρτε φωτιά για τους πτωχούς.

ΦΩΝΗ 1
Μα να, το άστρο κατέβηκε πιο χαμηλά
Μας πλησιάζει. Ακούμπησε πάνω μου.
Πόσο η λάμψη του με θερμαίνει!

ΦΩΝΗ 2
Ο Γάσπαρ, ο Μέλχιωρ, ο Βαλτάσαρ
Φέρνουν τα δώρα τους.
"Σμίρναν, χρυσόν και λίβανον".

ΦΩΝΗ 3
Τρέξτε, τρέξτε, να προσκυνήσουμε πρώτοι.

ΦΩΝΗ 4
Βοηθείστε με! Βοηθείστε με!
Να του μιλήσω πρέπει, να του μιλήσω.
Το να μιλώ είναι για μένα
ο μόνος τρόπος ν' αγαπώ.
Μη μ' αφήνετε μόνη. Μην αφήνετε
Κανένα μονάχο.

Στον τόπο μας με 14 χρόνια μόχθου

Η αγάπη για τον τόπο μας, για την ιδιαίτερη πατρίδα μας, το κεφαλοχώρι της Πίνδου Καλαρρυτίες, είναι δεδομένη τόσο από τους Καλαρρυτιώτες, μονίμους κατοίκους, όσο από τους Καλαρρυτιώτες της διασποράς, όπου γης και είναι συγκινητική και από τους πολυπληθείς φίλους του χωριού μας.

Έκφραση αυτής της αγάπης είναι και η εφημερίδα που κρατάτε στα χέρια σας τα "ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ", φωνή των Καλαρρυτιών που φτάνει σ' όλη την Ελλάδα και σ' όλες της Ηπείρους, όπου ζουν, εργάζονται και προκόβουν χωριανοί μας. Έτσι τα "Καλαρρυτιώτικα Νέα" πιστά, σαφώς ρομαντικά, αλλά κυρίως γνήσια πατριωτικά τραγουδούν το γλυκόλαλο τραγούδι της Ελλάδος. Άσμα ηρωικό, μελωδία αγάπης και ανθρωπιάς, διθυράμβος του μόχθου, της Ιστορίας και του πολιτισμού. Φέρνει στη μνήμη μας, στις τεφρές ημέρες που ζούμε των διαπλεκόμενων και της γραφειοκρατίας, τις διαχρονικές ηθικές αξίες: Ελευθερία, τιμή, αξιοπρέπεια, ανθρωπιά, ωραίο. Αξίες που στο πλαίσιο της Ορθοδοξίας μας διατηρούν τη φρεσκάδα τους, νοηματίζουν εξανθρωπίζουν και ομορφαίνουν το βίο μας.

Για να έρθουν στα χέρια σας τα "Καλαρρυτιώτικα Νέα" μοχθούν και ιδρώνουν αμισθί πολλοί. Στόχος μας: η αλήθεια, η ομορφιά (αισθητική και ηθική), η δημιουργία, η προκοπή, η χαρά. Κυκλοφορούν τα "Καλαρρυτιώτικα Νέα" με τις εισφορές σας. Ευχαριστούμε από καρδιάς.

Ευχαριστούμε και το Θεό και τον προστάτη του χωριού και του Πατριωτικού μας Συνδέσμου Καλαρρυτιών "Η ΠΙΝΔΟΣ" Άγιο Νικόλαο για τις δυνατότητες που μας χαρίζει να αγωνιζόμαστε τον καλόν αγώνα. Υγεία και χαρά. Καλή συνέχεια στην είσοδο της τρίτης χιλιετίας από της Γεννήσεως του Ιησού Χριστού μας από όλους.

Απώλειες του καιρού μας

Πολλά έχουν χαθεί στις ημέρες μας. Ανάμεσα στα πολλά χάθηκε και η συνομιλία, ο αληθινός διάλογος. Ο όρος διάλογος είναι αρχαιοελληνικός (Άρχ. Διάλογος (διαλογίζομαι (δια + λογίζομαι) (συλλογίζομαι, στοχάζομαι).) Σημαίνει συνομιλία, συζήτηση.

Για να πραγματοποιηθεί ο διάλογος έχει ανάγκη ορισμένων βασικών προϋποθέσεων: γαλήνης, αγωγής του νου και της ψυχής. Ο διάλογος ξεκινά από την απλή κουβέντα ανάμεσα σε δύο ή και περισσότερους ανθρώπους και στην καλή του ώρα γίνεται μια μορφή τέχνης. Π.χ. οι Πλατωνικοί διάλογοι. Διαθέτει χάρη, ομορφιά, ευγένεια και είναι παιγνιώδης και ταυτόχρονα βαθύς.

Η εποχή μας χαρακτηρίζεται "διαλεκτική" εποχή. Η ομορφιά της συνομιλίας που δεν υποκαίει σε πρόγραμμα, έχει λεί-

ψει.

Η σύγχρονη συνομιλία έχει ξεστρατίσει. Δηλαδή μιλούν ένα μαζί και χωρίς ο ένας να προσέχει τον άλλο. Λαλιότατοι είναι αυτοί που δεν έχουν να πουν τίποτε και όμως φλυαρούν ακατάπαυστα. Έτσι καταλήγουμε στην οχλαγωγία, όπου ο καθένας πασχίζει να επιβάλει την γνώμη του με την ισχύ της φωνής του και όχι με τη σοφρότητα των επιχειρημάτων του.

Κοντεύει να γίνει όνειρο και νοσταλγία η συνετή, η ανθρώπινη συνομιλία που είναι εξομλισμένη με ψυχικό και πνευματικό περιεχόμενο.

Καιρός είναι ο διάλογος ανάμεσα μας να αποκτήσει χάρη, ευγένεια, επικοινωνία και σεβασμό της άποψης του άλλο χωρίς την αποδοχή της, αν δεν την δεχόμαστε. Αυτό πρέπει να ξεκινήσει από τον εαυτό μας.

Η εορτή του Αγίου Νικολάου

6 Δεκεμβρίου το ημερολόγιο γράφει: Νικόλαο επισκόπου Μύρων Λυκίας θαυματοουργού. Η α-ναγραφή σαφής, ο εορτασμός σε πλείστες εκκλησίες χωριών και πόλεων της πατρίδας μας.

Για μας τους Καλαρρυτιώτες η ημέρα είναι ξεχωριστή, ημέρα θρησκευτικού πανηγυρισμού. Εορτάζει ο προστάτης του χωριού και του Πατριωτικού Συνδέσμου Καλαρρυτιών "Η ΠΙΝΔΟΣ" που έχει έδρα τα Ιωάννινα.

Τα τελευταία χρόνια προσκυνητές από τα Γιάννινα κυρίως από όλη την Ελλάδα ανεβαίνουν στο χωριό για να γιορτάσουν στην περιλαμπρή εκκλησία, τον κεντρικό ναό του χωριού μας, τον Άγιο προστάτη του τον Άγιο Νικόλαο.

Η εκκλησία γεμίζει κόσμο την παραμονή και την πανιερω ημέρα της εορτής. Είναι συγκινητικό όταν όλο το εκκλησιαστικό ψάλλει το απολυτίκιο του Αγίου.

"Κανόνα πίστεως και ει-κόνα πραότητος, εγκρα-τείας διδάσκων ανέδει-ξε σε τη ποίμνη σου ή των πραγμάτων αλήθεια, δια τούτο εκτίσω τη ταπεινώσει τα υψήλα πτωχεία τα πλούσια. Πά-τερ ιεράρχα Νικόλαε, πρόσβευε Χριστέ τω Θεώ σωθήναι τας ψυχάς η-μών".

Ο περικαλλής ιερός να-ός του Αγίου Νικολάου Καλαρρυτιών θυμίζει ημέ-ρες δόξας του κεφαλο-χωριού μας. Το εκκλησία-σμα βιώνει συγκινητικές στιγμές και η ψυχική του ανάταση είναι γεγονός. Το φως το αληθινόν, το φως του Χριστού, το φως της Ορθοδοξίας κατα-γάγει τις καρδιές κάθε πι-στού Χριστιανού. Τι ό-μορφες, τι ανεπανάλη-πτες, τι μοναδικές στιγ-μές, Θεέ μου!

Μετά την απόλυση η αι-θαρία της Πίνδου σκορπί-ζει μ' ένα χειμωνιάτικο αέρα την καταχνιά του ποταμού και της βιωτικής μέρμνας.

τους ανθρώπους μας

Η Γέννηση του Χριστού

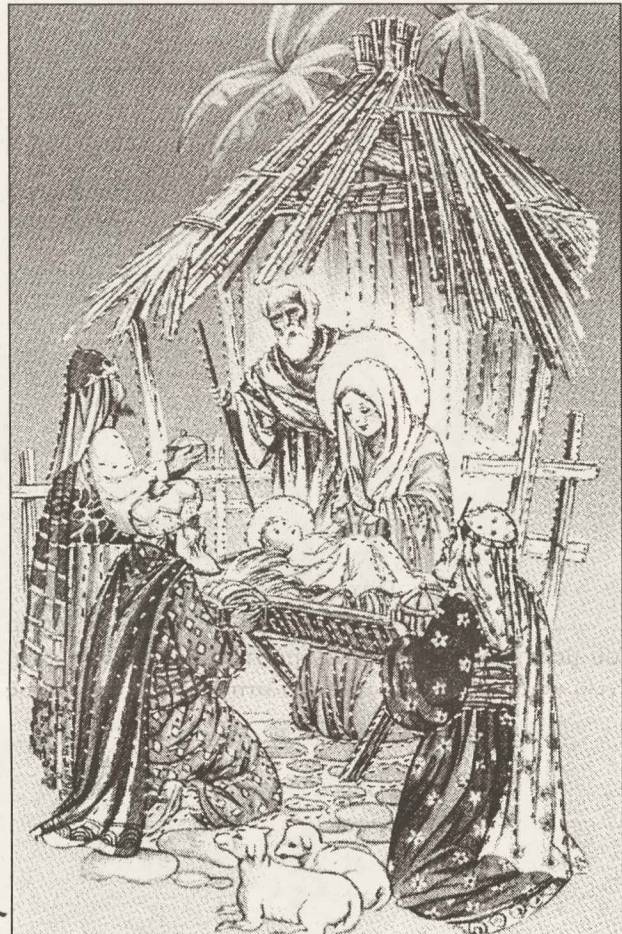
Ο Χριστός ήρθε στον κόσμο τώρα και 1999 χρόνια. Γεννήθηκε στη φάτνη στο σπή-λαιο της Βηθλεέμ. Ο νους του ανθρώπου αδυνατεί να το κατανοήσει. Κατάλυμα το πρώτο είχε ο Θε-άνθρωπος ένα σταύ-λο και ζέστη την ανά-σα των αλόγων ζώων. Έτσι ξεκίνησε το θαύμα της σωτηρίας του ανθρώπου.

Οι μάγοι με οδηγό το μοναδικό άστρο ξεκί-νησαν να τον βρουν και τον βρήκαν. Από-σταση, δρόμοι, κού-ραση δεν στάθηκαν ι-κανά να τους κάμ-ψουν. Δοκίμασαν, "χαράν μεγάλην σφό-δρα" όταν έφτασαν και προσκύνησαν τον Μεγάλο Αναμενόμε-νο! Τα Χριστούγεννα του 1999 λίγες ημέρες προ του 2000 μ.Χ. ο σύγχρονος άνθρωπος που ζει στη σύγχυση της καταναλωτικής υ-

στερίας και της πνευ-ματικής ατονίας, τι κάνει να βρει το φως του Χριστού, την Αλη-θείά Του; Αφήνω την απάντηση στη διακρι-τική σας ευχέρεια. Για άλλη μια φορά τα Χριστούγεννα του 1999 το περίφημο τροπάριο σε ήχο πλ. Β. θα ακουστεί στις εκκλησίες μας. "Ανέτειλας, Χριστέ, εκ Παρθένου, νοητέ ήλιε της δικαιοσύνης και αστήρ σε υπέδει-ξε εν σπηλαίω χω-ρούμενων τον αχώρη-τον. Μάγους οδηγή-σας εἰς προσκύνησιν του, μεθ' ων σε μεγα-λύνομεν Ζωοδότα, δόξα σοι" Ίσως ερωτηθεί: Ο κα-θένας μας βρήκε τον Χριστό; Με άλλα λό-για: Ζούμε με την α-γάπη του, το Θέλημα Του, την Αλήθειά Του; Το φέροισι μας, οι συμπεριφορές μας, η διαγωγή μας, ο τρόπος του φέρε-

σθαι είναι Χριστιανι-κός; Ο καθένας ας το πει στον εαυτό του. Αν δεν έχουμε προ-σεγγίσει την Φάτνη, τον Φως, τον Χριστό, μάταια περιμένουμε σωτηρία. Καιρός είναι ό-τι δεν έγινε τώρα, θα-εέμ.

να πραγματοποιηθεί αυτά τα Χριστούγεν-να. Ο καθένας να κάνει σωστά βήματά του στον μοναδικό Σωτή-ρα του Κόσμου, το Νεογέννητο της Βη-θλεέμ.

Ειρήνη

Όλοι οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί στις εκκλησίες μας θα ακούσουμε με άρατη χαρά το "Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη..."

Η καρδιά μας για άλλη μια φορά θα σκιρτήσει από χαρά και αγαλλίαση.

Ποια είναι η Ειρήνη που ήρθε ο Χριστός να φέρει στον ταραγμένο κόσμο μας; Ο όρος ειρήνη είναι αρχαιοελληνικός (αρχ. Ειρήνη). Σημαίνει κατάσταση ησυχίας, ψυχικής ηρεμίας. Σηματοδοτεί ακόμη την απουσία εσωτερικών ταραχών ή εξωτερικών πολέμων. Εστιάζει τη φιλική σχέση ανάμεσα σε άτομα ή κράτη κλπ. Παρατηρούμε ότι ο όρος είναι πολυσήμαντος με πλούσιες πτυχές εννοιολογικού περιεχομένου.

Η κυρία σημασία του όρου ειρήνη είναι η κατάσταση κατά την οποία δεν υπάρχουν εχθροπραξίες, συγκρούσεις ή αναταραχές μεταξύ κρατών ή στο εσωτερικό ενός κράτους.

Αυτή η πολυπόθητη, η πολυαγαπητή, η περιπόθητη ειρήνη υπάρχει στις ημέρες μας; Η απάντηση "φευ" είναι αρνητική. Σαφώς θα θεθεί το ερώτημα: γιατί; Για ποιο λόγο; Αλλά, γιατί δεν ζητήσαμε την ειρήνη από το δοτήρα της Ειρήνης, τον γεννηθέντα εν Βηθλεέμ Χριστό.

Θεωρήσαμε για "Ήλιο της δικαιοσύνης" κάτι άλλο από τον πραγματικό 'Ήλιο της δικαιοσύνης που είναι ο Χριστός; Η απάντηση δική σας. Καλά Χριστούγεννα, με υγεία, χαρά και προκοπή ατομική και οικογενειακή.

Ο ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΗΣ

«ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ»
ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΝ «Η ΠΙΝΔΟΣ»
ΔΩΔΩΝΗΣ 7 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ (45323) ΤΗΛ - FAX: 37440
Συντάσσεται από επιτροπή
Επιμέλεια Εκδόσεως από 1985 έως 16-1-1997
+ ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΠΑΡΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ: ΚΩΝ/ΝΟΣ Β. ΜΠΑΡΜΠΟΥΤΗΣ
(Επιμέλεια ύλης - Πληροφορίες - Εμβάσματα)
Τελελενίου 9 - Ιωάννινα (45333) τηλ. (0651) - 25943
Τα έξοδα εκτύπωσης και διακίνησης της περιοδικής μας έκδοσης καλύπτονται από τις προαιρετικές εισφορές μελών και φίλων μας
ΜΟΝΤΑΖ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ
Π. ΜΠΟΥΡΗΣ - Π. ΣΤΡΑΤΟΣ Ο.Ε
Στοά Ορφεία - Ιωάννινα
Τηλ.: 77433 - 25634 - FAX: 77871

ΦΩΝΗ 2
Αλλιώς, παγώνουμε τα λόγια μας στη μοναξιά.
Μας καταπνίγει το πένθος
με το μενεξεδένιο του στόμα.

ΦΩΝΗ 4
Ας ακούσει τουλάχιστο την προσευχή μου
κι ας γίνω απόψε με τη χάρη του
μόνο ένα τόσο πραγματάκι
ένα χαλίκι, εν' άσπρο συννεφάκι,
ένα κοχύλι, ένα κοράλλι,
κι αν το θελήσει ακόμα,
ένας αφάνταστα μικρός ουρανόσ
που να χωράει μονάχα την αναπνοή του,
ή ένα κύμα ανεπαίσθητο για να φιλήσω
τ' ακροδάχτυλα της καλοσύνης του.

ΦΩΝΗ 1
Μα να το, να το το άστρο.
Κατεβαίνει ανάμεσα μας,
ξετυλίγει την ασπρήνι κόμη του.

ΦΩΝΗ 2
Ειρήνη... Ειρήνη...

ΦΩΝΗ 1
Διώχνει το νυχτερινό τρόμο.
Φανερώνει τις πιο αθώες αλήθειες.

ΦΩΝΗ 4
Κάθε παιδάκι μόλις ξυπνήσει
Θα 'βρει στην κούνια του τούτο το άστρο.
Μα πρέπει να τα' αγκαλιάσουμε σφιχτά...

ΦΩΝΗ 2
Και να μην το εγκαταλείψουμε πια καθόλου.

ΦΩΝΗ 4
Είναι πολύ μικρό και χρειάζεται
την ανάσα μας για να μεγαλώσει,
τη ζεστασιά μας,
την άμετρη αγάπη μας.

ΦΩΝΗ 1
Επί γης ειρήνη...

ΦΩΝΗ 3
Είναι πολύ κοντά,
πάνω στο μάγουλό μου, σας ένα δάκρυ
και μου χαμογελά.

ΦΩΝΗ 4
Δεν έχουμε παρά ν' ανοίξουμε τα μάτια μας
Και θα γνωρίσουμε το θαύμα,
Θ' αναγνωρίσουμε τη γέννησή του.

ΦΩΝΗ 3
Είναι πολύ κοντά,
πάνω στο μάγουλό μου, σας ένα δάκρυ
και μου χαμογελά.

ΦΩΝΗ 4
Την προμηνούν οι δροσοσταλίδες που λάμπουν
στα βλέφαρα όλων των παιδιών,
την τραγουδούν οι καμπάνες
σ' όλες τις πολιτείες.
Ας διαλαλήσουμε τη χαρμόσυνη είδηση.

ΦΩΝΗ 3
Το λυχνάρι άναψε ξανά. Περιφέρει
το άρωμά του ενός κρίνου
από σπιτί σε σπιτί
από δέντρο σε δέντρο
από ουρανό σε ουρανό.

ΦΩΝΗ 1
Φωτίζει όλα τα πρόσωπα,
όλες τις σκοτεινές γωνίες
Αποτυπώνει σ' όλα τα μέτωπα
Το ταπεινό του φωτοστέφανο.

ΦΩΝΗ 2
Ξανασυναντηθήκαμε σ' ένα καινούργιο φως.

ΦΩΝΗ 4
Στήνουν χορό τα ξεροφύλλα,
οι μαρμαριένες ελιπίδες.
Πια δεν απομένει ούτε η λύπη ενός κεριού.

ΦΩΝΗ 1
Ξανασυναντηθήκαμε σ' ένα καινούργιο φως.

ΦΩΝΗ 3
Ακούγονται ψίθυροι κάτω απ' τη γη.
Ακούγονται καρδιές που σκιρτούν κάτω απ' τη γη.

ΦΩΝΗ 4
Αρχίζουν να ονειρεύονται τα νεκρά χέρια.

ΦΩΝΗ 1, 2, 3, 4
(Αργά και δυνατά)
Ξανασυναντηθήκαμε σ' ένα καινούργιο φως.

ΤΑΚΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ
"Σύννομη" Τόμος Πρώτος
Εκδ. "Εγνατία"

Τα κάλαντα της Πρωτοχρονιάς από το Λαογραφικό και Χορευτικό Όμιλο «ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ»

Με την ευκαιρία της ανατολής του νέου έτους 2000 και της νέας χιλιετίας ο Λαογραφικός και Χορευτικός Όμιλος «ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ» κάτω από συνεχή βροχή και αρκετό κρύο, έψαλλε στις 31 Δεκεμβρίου 1999 ημέρα Παρασκευή τα Κάλαντα της Πρωτοχρονιάς στις Αρχές της πόλεως των Ιωαννίνων και ευχήθηκε, όπως το νέο έτος 2000 είναι χαρούμενο, ειρηνικό και δημιουργικό.

Τα κάλαντα άρχισαν με επίσκεψη στην 8η Μεραρχία, συνεχίστηκαν στη Νομαρχία, στην Αστυνομική Δ/ση και στο Δήμο Ιωαννιτών και τέλος στις Δικαστικές Φυλακές Σταυρακίου αφού βέβαια για την τελευταία αυτή επίσκεψη είχε δοθεί σχετική άδεια από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, στον Πατριωτικό Σύνδεσμο Καλαρρυτιτών «Η ΠΙΝΔΟΣ», όπως ορίζουν οι νόμοι της Πολιτείας

Οι Εκπρόσωποι, των τοπικών Αρχών ήτοι, ο Νομάρχης Ιωαννίνων κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΑΡΜΠΑΛΑΣ, ο Στρατηγός Διοικητής της VIII Μεραρχίας Πεζικού κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΡΟΥΣΣΟΣ, ο Δήμαρχος Ιωαννιτών κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ, ο Αστυνομικός Δ/της Ιωαννίνων κ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΓΡΕΒΙΑΣ και ο Δ/της των Δικαστικών Φυλακών Σταυρακίου-Ιωαννίνων κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΑΡΚΟΥ-

ΜΑΝΗΣ υποδέχτηκαν με μεγάλη εγκάρδιότητα την αντιπροσωπεία του Λαογραφικού και χορευτικού Ομίλου «ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ», που αποτελείται από 16 χορευτές, το δάσκαλο του χορευτικού μας κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟ ΓΟΥΣΙΑ, το δάσκαλο της Παιδικής Χορωδίας Δημοτικού Τραγουδιού του Συνδέσμου μας, κ. ΝΙΚΟΛΑΟ ΜΠΑΤΣΗ και μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου με επικεφαλής τον πρό-

δρο του Συνδέσμου κ. ΚΩΝ/ΝΟ ΜΠΑΡΜΠΟΥΤΗ. Πρέπει να σημειωθεί, ότι οι επισκέψεις αυτές σχολιάστηκαν ευμενώς από τον ημερήσιο τύπο της πόλεως των Ιωαννίνων και προπαντός η επίσκεψη στις Δικαστικές Φυλακές Σταυρακίου Ιωαννίνων, όπου οι χορευτές μας μετέδωσαν το μήνυμα των εορτών σ' όλους τους κρατούμενους. Αξίζει τέλος ν' ανα-

φερθεί ότι στην αίθουσα υποδοχής του Δημαρχείου στήθηκε ένα μικρό και ζωηρό γλέντι. Μεγάλο κέφι και χορός με συμμετέχοντες όλους τους παρευρισκομένους στο Δημαρχείο (Δήμαρχο, Αντιδήμαρχο, Πρόεδρο Δημοτικού Συμβουλίου, Δημοτικούς Συμβούλους, δημοσιογράφους κ.λπ.), που απόλαυσαν τα παραδοσιακά τραγούδια του Συνδέσμου.

2η συνέχεια

Πριν μερικά χρόνια στην Κηπίνα υπήρξε μια σύγκρουση μεταξύ των κατοίκων των Καλαρρυτιών και του Συρράκου, για ένα επεισόδιο που μάλλον θα έπρεπε να τους ενώσει ανατίνοντας την Αλή Πασά, αλλά και το οποίο όμως φανερώνει τη χαρακτηριστική νοοτροπία των κατοίκων σε κάθε περιοχή της Ελλάδας να ξεπούν σε εχθρικές ενέργειες μεταξύ των γεωγραφικών περιοχών. Ένας Καλαρρυτιώτης βρισκόταν στην παραμονή του γάμου του μ' ένα κορίτσι απ' το Συρράκο, η οικογένειά του οποίου ήταν συνδεδεμένη με τη δική του (ήταν συγγενείς).

Ο βεζύρης έχοντας πληροφορηθεί για την ομορφιά της κοπέλας από ένα Καλαρρυτιώτη που τον είχε στις υπηρεσίες του, έστειλε μερικούς άντρες που την άρπαξαν νύχτα από το σπίτι του πατέρα της.

Όλο το Συρράκο αμέσως σηκώθηκε στα όπλα και, κόβοντας το δρόμο προς τα Γιάννινα εξανάγκασε τους απαγωγείς να καταφύγουν στην Κηπίνα, όπου εκεί αποκλείστηκαν από τους Συρρακιώτες. Επειδή το μοναστήρι ανήκει στους Καλαρρυτίτες ο αντιπρόσωπος του βεζύρη δεν είχε μεγάλη δυσκολία να πείσει ένα αριθμό συμπατριωτών του να πάνε και να σώσουν τους απεσταλμένους της αυτού Υψηλότητας.

Επακολούθησε μια αιφνιδιαχτική μάχη όταν η όλη υπόθεση άρχισε να γίνεται σοβαρή ο Αλής θεώρησε καλό να κατηγορήσει τα άτομα που είχαν απαγάγει το κορίτσι, ότι ανήκαν σε μια συμμορία ληστών και διέταξε να γίνει ειρήνη μεταξύ των δύο χωριών, με την προϋπόθεση να φύγει το κορίτσι από το Μοναστήρι, να το πάνε στους Καλαρρυτίτες και απ' εκεί να το δώσουν στους γονείς του στο Συρράκο.

Και έτσι για μια μοναδική φορά ο πασάς αναγκάστηκε να υποχωρήσει από τις θέσεις του. Για το επεισόδιο στη Μονή, το οποίο με μικροδιαφορές αναφέρονται και οι Σπ. Αρσενιανίτης, Κ. Κρυστάλλης και Δ. Καλούσιος, διευκρινίζεται ότι η Συρρακιώτισσα νύφη ήταν κόρη του Χρηστοδήμα και συγγενής του πρόκριτου και αλκικού του Αλή Πασά Γ. Τουρτούρη, ενώ αραβωνιαστικές της ήταν ο Καλαρρυτιώτης Πρίδαρης και καταδότης του αλή Πασά ο

Νικόλαος Γιάγκος του οποίου η γυναίκα ήταν μία από τις 17 Γιαννιώτισσες που μαζί με την Κυρά Φροσύνη, έπνιξε η Αλή Πασάς στη λίμνη των Ιωαννίνων. Τη Μονή επισκέφθηκε το 1916 ο Μετσοβίτης δάσκαλος Δ. Μέρανος, ο οποίος γράφει, «Μετέβην εις την δύο σχεδόν ώρας απέχουσιν - από το Συρράκο - Ι. Μονήν της Ζωδόχου Πηγής λελαξευμένη εις βράχον κυκλικώς και έχουσαν σπήλαιον ένθα δύναται τις να βαδίση όρθιος σχεδόν εις αρκετήν απόστασιν, λέγεται πλέον των πέντε ωρών μέσα εις αυτό, όπου κάπου έχει και ένα αλωνάκι. Η Μονή είναι αρχαία, προ 600 ετών κτισθείσα,

της Κοίμησης της Θεοτόκου, της Παναγίας, του Χριστού και του Προδρόμου, καθώς και 15 μικρές εικόνες στο Δωδεκάορτο. Όλα εκλάπησαν, δυστυχώς από αρχαιοκάπηλους προ δύο ετών, δίχως μέχρι σήμερα να έχει προκύψει τίποτα. Στα ωραία ξυλόγλυπτα Βημόθυρα της Ωραίας Πύλης εικονίζοντο, ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου, ο Γρηγόριος ο Θεολόγος, ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος, ο Μέγας Βασίλειος, ο Νικόλαος Μύρων και οι προφητάνακτες Δαυίδ και Σολομών. Όλα αυτά χάθηκαν μετά την τελευταία, προ δύο περίπου ετών, κλοπή. Ο καθηγητής Π. Βοκοτόπουλος αναφέρει το 1972

και υπερνών αυτών, άγιοι εντός μεταλλίων. Αι τοιχογραφίες του κυρίως ναού χωρίζονται δι' ερυθρών ταινιών εις τρεις ζώνας, την κατωτέραν καταλαμβάνουν ολόσωμοι μετωπικοί άγιοι, την δευτέραν στηθάριο άγιων προβαλλόμενα επί διακόσμησης ανθέων, την ανωτέραν δυσδιάκριτοι ευαγγελικά σκηνάι εις πολύ μικράν κλίμακα. Οι φωτιστέφανοι των άγιων της κάτω σειράς είναι ανάγλυφοι και κοσμοούνται υπό ελικοειδών βλαστών (πιν. 405α).

Εκ των τοποθετημένων εις το ξυλόγλυπτον τέμπλον δεσποτικών εικόνων μνημονεύομεν την Κοίμησην της Θεοτόκου, μετρίας

σπηλαιοκατάδυση.

Η σπηλιά λοιπόν είναι «κλασική», θα λέγαμε και είναι αυτό που φαντάζεται ο πολύς κόσμος, για τις σπηλιές. Δηλαδή έχει διαδρόμους παράλληλους μεταξύ τους, διάκοσμο στενώματα σχετικά εύκολα και τρύπες στο δάπεδο απ' όπου όμως δεν περνάει άνθρωπος.

Καταλήγει σε αίθουσα χαμηλή, η οποία χαμηλώνει απότομα και καταλήγει σε στενό και χαμηλό πέρασμα, το οποίο δεν το περνάμε γιατί χρειάζομαστε εργαλεία για σκάψιμο και άνοιγμα διαδρόμου. Πάντως δεν είναι βέβαιο, ότι υπάρχει μετά συνέχεια. Όλη η αίθουσα έχει αρκετή λάσπη και το μήκος της είναι περίπου 270μ.

Το σπήλαιο έχει εξερευνηθεί από ομάδα με την Κα Πετροχειλίου το 1957.

Περιοισιακά στοιχεία

Η παλαιότερη, σωζόμενη, καταγραφή των περιοισιακών στοιχείων της Μονής -κινητής και ακίνητης περιουσίας- σώζεται σε Κώδικα της Ιεράς Μητροπόλεως Ιωαννίνων. Η καταγραφή συντάχθηκε βάσει προφορικής κατάθεσης του Ηγουμένου της Μονής Ιερομονάχου Χρυσάνθου

στις 7 Νοεμβρίου του 1885. Πρωτοδημοσιεύθηκε από τον υποψήφιο Διδάκτορα του Πανεπιστημίου Μπέρμινγχαμ Κ. Κώστα Γιακουμή. Για λόγους ιστορικούς, θεωρήθηκε χρήσιμο, και παρατίθεται αυτούσια.

«Κατά πρόσκλησιν της Α. Σεβασμιότητας Σήμερον εμφανισθείς εις την Ιεράν Μητρόπολιν ο οσιώτατος Ιερομόναχος Χρυσάνθος, καταγόμενος εκ του χωρίου Πράμαντα, και προ εικοσασταίς διαμένον διαρκώς εις Παλαιόχωριον Συρράκου, προ δε εννέα ετών διαμένων ως δόκιμος εν τη Ιερά Μονή, τη επιλεγόμενη Κιμνίνη, τιμωμένη δε επί τη Σεβασμία μνήμη της Κοιμήσεως της Υπεραγίας Θεοτόκου και ερωτηθείς περί της Μονής κατέθεσεν ότι η Ιερά αυτή Μονή περιέχει, πέντε δωμάτια, εν σπηλιόσπορον εις Μοναστήριον, τρία χωράφια ποτιστικά, ένα ξηρικών εις το τουρκικόν, και έτερον ξηρικών ένα καζάνι, ένα αγνάν, ένα ταψί, πέντε σάβαννα, δύο πυροστιές, μία γάστρα, δύο κασμάδες, ένα αστέρα μετά διασκαρίου αργυρά, ένα Άγιον Ποτήριον καλαπένιον ένα Άγιον Αρτοφόριον

ασημένιον, ένα κουτί Άγιον Λειψάνων Ζεμπλακί, μίαν Ιερ. Στόλην εξ υφάσματος βάμβακος, τα συνήθη βιβλία της Εκκλησίας κειμήλια (!) κτλ. Δύω μανουάλια μπρούτζινα. Ερωτήσεις γενομένης προς αυτόν, εάν εισήγαγεν είτε ετέραν περιουσίαν του, εδήλωσεν ότι εισήγαγε πέντε επιτραχήλια μεταξωτά δύο φαϊλόνια μεταξωτά, ένα στιχάρι μεταξωτόν, ένα περιζώνιον μεταξωτόν, τρία ζευγάρια καλύμματα μεταξωτά, ένα Ιερ. Ευαγγέλιον θεοφ. Βουλγαρίας, δύο Κυριακάδωρια, ένα ηψάδιον, μίαν Ιερ. Ανθολογίαν, ένα ψαλτήριον, ένα ωρολόγιον, ο αυτός καταθέσας υπογράφει 799ρ. 1885 Ιωάννινα.

Ιερομονάχος Χρυσάνθος Περαιτωθείσης της ανωτέρας καταγραφής ο Ιερομόναχος Χρυσάνθος εδήλωσεν ότι διέλαθεν της μνήμης του ότι η Ιερά Μονή εξ αρχαιοτάτων χρόνων έχει υδρόμυλον μετά νεροτριβής και μαντάνιον κείμενον εις θέσιν Καρλήμπου περιφερείας Καλαρρυτιών από το 1841 κατεριπωμένον.

αυθιμερόν. ο Ιερομόναχος Χρυσάνθος.

Διασώζονται στα Αρχεία της Ιεράς Μητροπόλεως Ιωαννίνων άλλες δύο καταγραφές της κινητής και ακίνητης περιουσίας της Ιεράς Μονής Κηπίνης που έγιναν: α) στις 24 Μαρτίου του 1918 την οποία υπογράφει ο Ηγούμενος Γλυκερίος (Νικολαΐδης) και β) στις 27 Οκτωβρίου του 1919, την υπογράφει ο Τοποτητής της Ηγουμένης οικονομικός Κωνσταντίνος Ήρσκόκωστας και στις οποίες η περιουσία της Μονής δεν παρουσιάζει σημαντικές διαφορές με την καταγραφή που έγιναν από τον Ιερομόναχο Χρυσάνθο.

Στην καταγραφή του 1918 αναφέρονται 100 στρέμματα αγρών εκ των οποίων τα 80 είναι καλλιεργήσιμα και ποτιστικά στην έκταση των οποίων υπάρχει οικία. Στην καταγραφή του επόμενου έτους η οικία της Μονής προσδιορίζεται «στο Μετόχιον εις θέσιν Τσάλη... μία οικία εις θέσιν Μαρτά...». Στις εκτάσεις της Μονής προστίθενται 300 στρέμματα στην περιφέρεια της, πρόκειται βέβαια περί δασώδους περιοχής πέριξ της Μονής. Στην ίδια καταγραφή η Μονή έχει βοσκό και «άγας ε-εγκόντα, ενώ η απόστασις από τα Ιωάννινα καθορίζεται... ως έγγυστα δώδεκα ώρες».

Συνεχίζεται

Το Χριστουγεννιάτικο δέντρο στα Γραφεία του Συνδέσμου μας, στην οδό Δωδώνης 7 στο κέντρο των Ιωαννίνων.

Με το Νομάρχη Ιωαννίνων κ. ΝΙΚΟΛΑΟ ΖΑΡΜΠΑΛΑ

Με το Δήμαρχο Ιωαννιτών κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟ ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ.

Με το Διοικητή της 8ης Μεραρχίας Στρατηγό κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΣΣΟ

Με τον Αστυνομικό Δ/ντή κ. ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΓΡΕΒΙΑ

Με το Δ/ντή της Δικαστικής Φυλακής Ιωαννίνων κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΑΡΚΟΥΜΑΝΗ.

Ιερά Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου-Κηπίνας

Γράφει ο Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης κ. ΦΙΛΟΘΕΟΣ ΔΕΔΕΣ

Νικόλαος Γιάγκος του οποίου η γυναίκα ήταν μία από τις 17 Γιαννιώτισσες που μαζί με την Κυρά Φροσύνη, έπνιξε η Αλή Πασάς στη λίμνη των Ιωαννίνων. Τη Μονή επισκέφθηκε το 1916 ο Μετσοβίτης δάσκαλος Δ. Μέρανος, ο οποίος γράφει, «Μετέβην εις την δύο σχεδόν ώρας απέχουσιν - από το Συρράκο - Ι. Μονήν της Ζωδόχου Πηγής λελαξευμένη εις βράχον κυκλικώς και έχουσαν σπήλαιον ένθα δύναται τις να βαδίση όρθιος σχεδόν εις αρκετήν απόστασιν, λέγεται πλέον των πέντε ωρών μέσα εις αυτό, όπου κάπου έχει και ένα αλωνάκι. Η Μονή είναι αρχαία, προ 600 ετών κτισθείσα,

της Κοίμησης της Θεοτόκου, της Παναγίας, του Χριστού και του Προδρόμου, καθώς και 15 μικρές εικόνες στο Δωδεκάορτο. Όλα εκλάπησαν, δυστυχώς από αρχαιοκάπηλους προ δύο ετών, δίχως μέχρι σήμερα να έχει προκύψει τίποτα. Στα ωραία ξυλόγλυπτα Βημόθυρα της Ωραίας Πύλης εικονίζοντο, ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου, ο Γρηγόριος ο Θεολόγος, ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος, ο Μέγας Βασίλειος, ο Νικόλαος Μύρων και οι προφητάνακτες Δαυίδ και Σολομών. Όλα αυτά χάθηκαν μετά την τελευταία, προ δύο περίπου ετών, κλοπή. Ο καθηγητής Π. Βοκοτόπουλος αναφέρει το 1972

και υπερνών αυτών, άγιοι εντός μεταλλίων. Αι τοιχογραφίες του κυρίως ναού χωρίζονται δι' ερυθρών ταινιών εις τρεις ζώνας, την κατωτέραν καταλαμβάνουν ολόσωμοι μετωπικοί άγιοι, την δευτέραν στηθάριο άγιων προβαλλόμενα επί διακόσμησης ανθέων, την ανωτέραν δυσδιάκριτοι ευαγγελικά σκηνάι εις πολύ μικράν κλίμακα. Οι φωτιστέφανοι των άγιων της κάτω σειράς είναι ανάγλυφοι και κοσμοούνται υπό ελικοειδών βλαστών (πιν. 405α).

Εκ των τοποθετημένων εις το ξυλόγλυπτον τέμπλον δεσποτικών εικόνων μνημονεύομεν την Κοίμησην της Θεοτόκου, μετρίας

στο Αρχαιολογικό Δελτίο τα εξής: Η Μονή Κηπίνας εγγαταλελειμένον μονήδριον, καταλαμβανόν επίμονες σπήλαιον, το οποίον ανήκει εις ορθοπλαγίαν, υπερκεκλιμένη της δεξιώς ά-χνης (πιν. 404 α-β) του Καλαρρυτιώτικου, παραποτάμου του Αράχθου. Ολίγον κάτωθι της ερωτημένης διέρχεται η συνδέουσα τους Καλαρρυτίτας προς τους Χρηστούς και τα Πράμαντα, ατραπός.

Το ναόδριον της Μονής στεγάζεται με χαμηλόν τρούλον άνευ σφενδόνης. Αι κοσμοῦσαι τον ναόν τοιχογραφίαι ανάγονται πιθανάτα εις τον ΙΗ αιώνα. Τον τρούλλον καταλαμβάνει ο Χριστός Παντοκράτωρ, το τεταρτοσφαιρίον της αψίδος η Θεοτόκος ένθρονος, εις τον τύπον της Πλατυτέρας, μεταξύ δύο σεβζόντων αγγέλων, την κόγχην της προθέσεως ο Επιτάφιος Θρήνος.

Τον ημικύλινδρον της κεντρικής αψίδος κοσμοῦσιν συλλειτουργούντες ιεράρ-

τέχνης, του ΙΗ αιώνα (διαστ. 0,89 X 0,55,5,1) και τον Άγιον Ιωάννην τον Πρόδρομον, κατ' ενώπιον, κρατούντα πινάκιον με την κεφαλήν του (διαστ. 0,90 X 0,56μ). Η εικὼν αυτή, φέρει την επιγραφήν: Χειρ. Ιωάννου ιερέως/του σαγια-δενου/αψλε (=1735).

Στον εξωτερικό περίβολο της Μονής είναι εντοιχισμένη μία μαρμαρίνη πλάκα, με τη χρονολογία 1892. Η χρονολογία αυτή σαφώς αφορά το κτίσιμο της τοιχοποιίας του εξωτερικού περιβάλλου της Μονής.

Στις 28/10/93 και στις 31/10/93 ο Σπηλαιολογικός Ελληνικός Εξερευνητικός Όμιλος (ΣΠΕΛΕΟ) υπό το Στέφανο Νικολαΐδη, διαπιστώθηκαν τα εξής: «Το σπήλαιο από την αρχή έδειχνε, ότι ήταν παλιά κοίτη ποταμού, ο οποίος άλλαζε πια ροή και βρισκόταν τώρα στο ύψος του δρόμου και πηγάζει από σπηλιά μήκους 20 μέτρων περίπου από σιφώνι, στο οποίο θα πραγματοποιηθεί

στο Αρχαιολογικό Δελτίο τα εξής: Η Μονή Κηπίνας εγγαταλελειμένον μονήδριον, καταλαμβανόν επίμονες σπήλαιον, το οποίον ανήκει εις ορθοπλαγίαν, υπερκεκλιμένη της δεξιώς ά-χνης (πιν. 404 α-β) του Καλαρρυτιώτικου, παραποτάμου του Αράχθου. Ολίγον κάτωθι της ερωτημένης διέρχεται η συνδέουσα τους Καλαρρυτίτας προς τους Χρηστούς και τα Πράμαντα, ατραπός.

Το ναόδριον της Μονής στεγάζεται με χαμηλόν τρούλον άνευ σφενδόνης. Αι κοσμοῦσαι τον ναόν τοιχογραφίαι ανάγονται πιθανάτα εις τον ΙΗ αιώνα. Τον τρούλλον καταλαμβάνει ο Χριστός Παντοκράτωρ, το τεταρτοσφαιρίον της αψίδος η Θεοτόκος ένθρονος, εις τον τύπον της Πλατυτέρας, μεταξύ δύο σεβζόντων αγγέλων, την κόγχην της προθέσεως ο Επιτάφιος Θρήνος.

Τον ημικύλινδρον της κεντρικής αψίδος κοσμοῦσιν συλλειτουργούντες ιεράρ-

Η μορφολογία του εδάφους βασικός παράγων της απομόνωσης και της υπανάπτυξης της Ηπείρου- Προτάσεις για την επίλυση του προβλήματος

Η περισπούδαστη αυτή ομιλία, έγινε στο 6ο Παγκόσμιο ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ στην Ηγουμενίτσα στις 27-8-1999 από τον Πρόεδρο Συλλόγου των εν Αττική Καλαρρυτινών Δικηγόρο κ. ΣΠΥΡΟ ΦΑΣΟΥΛΑ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ήπειρος, στην οποία διαβίει το 3,3% του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδος, δηλαδή 339.210 άτομα, σύμφωνα με την απογραφή της ΕΣΥΕ του 1991, και το 3% του ενεργού πληθυσμού της, παράγει μόλις το 2,67% του ΑΕΠ. Είναι δε η φτωχότερη περιοχή της χώρας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μετά τα νησιά του Βόρειου Αιγαίου και η οικονομία της παρουσιάζει σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα.

Παρ' όλο που τις 10ετίες του 70 και του 80 παρουσίασε σχετικά υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, δεν κατάφερε να βελτιώσει τη συμμετοχή της στο κατά κεφαλή εθνικό εισόδημα, το οποίο παραμένει κατά 25,7% κάτω του μέσου εθνικού (1991).

Στον πρωτογενή τομέα της παραγωγής, τα κύρια χαρακτηριστικά της περιφέρειας είναι ο μικρός κλήρος και το χαμηλό κατά κεφαλή εισόδημα των απασχολούμενων σ' αυτόν (88,5 του μέσου εθνικού). Στη μεταποίηση εξ' άλλου, απασχολείται μικρό μόνο ποσοστό του πληθυσμού, αφού δεν λειτουργούν αξιόλογες μονάδες μεταποίησης, όσες δε λειτουργούν είναι, στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, συγκεντρωμένες στον νομό Ιωαννίνων. Ο τομέας της μεταποίησης συμβάλει μόνο κατά 9,85% στο συνολικό ακαθάριστο προϊόν της περιφέρειας και κατά 11,13% στη συνολική απασχόληση.

Αποτέλεσμα όλων των ως άνω είναι η συνεχής μείωση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα της παραγωγής, που έτσι, από 58,8% του ενεργού πληθυσμού το 1971, μειώθηκαν στο 41,3% το 1981, χωρίς αντίστοιχη αύξηση των απασχολούμενων στον τομέα της μεταποίησης. Αντίθετα παρατηρείται, μια θεαματική αύξηση των απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα της παραγωγής, ενώ ένα άλλο μεγάλο μέρος του ενεργού πληθυσμού της Ηπείρου, τις 10ετίες του 60 και του 70, μετανάστευσε στο εξωτερικό ή σε άλλα διαμερίσματα της χώρας.

Από τις επενδύσεις που έγιναν στην Ήπειρο, από την έναρξη ισχύος του αναπτυξιακού νομού 1262/80 και μέχρι το 1990, το 46,4% επενδύθηκε σε ξενοδοχεία και εστιατόρια και το 8,7% σε ιατρικές και υγειονομικές υπηρεσίες. Βλέπουμε δηλαδή μια προτίμηση και των επενδυτών προς τον τομέα των υπηρεσιών, ενδεχθεί και αυτό των περιορισμένων δυνατοτήτων της περιοχής και της αδυναμίας απόδοσης μονάδων του δευτερογενούς τομέα της παραγωγής. Αν λάβουμε υπ' όψη ότι, την ίδια περίοδο, από τις συνολικές ιδιωτικές επενδύσεις που έγιναν στην Ελλάδα, μόνο το 3,1% προτίμησε την Ήπειρο, εύκολα γίνεται κατανοητό γιατί η Ήπειρος δεν αυξάνει την συμμετοχή της στο κατά κεφαλήν εθνικό εισόδημα.

Ας δούμε όμως ποιες είναι οι αιτίες αυτής της καθυστέρησης.

Η ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Τα δύο βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν την Ήπειρο είναι, αφ' ενός μεν το έντονο ορεινό ανάγλυφο του εδάφους της, αφ' ετέρου δε η δεσποζούσα οροσειρά της Πίνδου, μέρος της οποίας της ανήκει. Προς ανατολάς οριοθετείται από την κορυφογραμμή της Πίνδου, με αποτέλεσμα να καθίσταται δυσχερής η επικοινωνία της με την Θεσσαλία και την Μακεδονία, προς δυσμάς με το Ιόνιο πέλαγος και προς νότον με τον Αμβρακικό κόλπο και μια στενή πεδινή λωρίδα, που την διαχωρίζει από την Αιτωλοακαρνανία, έχοντας σαν φυσικό εμπόδιο, για την επικοινωνία της με την Πελοπόννησο, τον Κορινθιακό κόλπο. Αν σ' αυτά προστεθεί και το ότι η επικοινωνία της Ηπείρου με την υπόλοιπη χώρα στηρίζεται αποκλειστικά στην οδική μεταφορά, αφού δεν συνδέεται με το Ελληνικό σιδηροδρομικό δίκτυο, θα μπορούσαμε να πούμε ότι, οι δυνατότητες επικοινωνίας

της με τα άλλα διαμερίσματα, προσομοιάζουν περισσότερο με τις δυνατότητες ενός νησιού, παρά ενός χερσαίου διαμερίσματος, γι' αυτό και με την παραμικρή κακοκαιρία αποκόπεται από τον υπόλοιπο κόσμο, όπως ένα νησί. Αλλά και το οδικό δίκτυο που την συνδέει με την υπόλοιπη χώρα, δεν μπορεί να εξυπηρετήσει πραγματικά την υφιστάμενη κίνηση, επιδεινώνοντας έτσι το πρόβλημα.

Η Βορειοανατολική Ελλάδα συγκεκριμένα, συνδέεται με την Ήπειρο με τις Εθνικές Οδούς Ε-90 (Ιωάννινα-Κοζάνη) και Ε-92 (Ιωάννινα-Τρίκαλα μέσω Κατάρας), που διασχίζουν την Πίνδο. Η Νότια Ελλάδα και η Νοτιοανατολική Ελλάδα, συνδέονται μόνο με την Εθνική Οδό Ε-951 (Ιωαννίνων-Αντιρίου-Ρίου), η οποία διακόπτεται από τον Κορινθιακό κόλπο, με αποτέλεσμα να καθίσταται αναγκαία η χρήση πορθμείων, για την επικοινωνία μεταξύ Ρίου-Αντιρίου. Και οι τρεις όμως εθνικές οδοί, έχουν περιορισμένη μεταφορική ικανότητα, ακόμα και με ομαλές καιρικές συνθήκες, λόγω των φτωχών γεωμετρικών στοιχείων και των πολύ μικρών σταθερών, επιτρέπουν δε μικρές μόνο ωριαίες ταχύτητες. Ιδιαίτερα οι δύο πρώτες είναι απαγορευτικές σχεδόν για βαριά φορτία και μαζική μεταφορά.

Η μορφολογία λοιπόν του εδάφους, σε συνδυασμό με την έλλειψη της απαιτούμενης υποδομής στον τομέα των μεταφορών και ιδιαίτερα η έλλειψη σιδηροδρομικής σύνδεσης, αποτελούν ένα σοβαρό εμπόδιο και αποτρεπτικό παράγοντα για την ανάπτυξη της Ηπείρου. Αυτό καθίσταται εμφανές και από το ύψος των εμπορευματικών μεταφορών που διακινούνται μέσω του λιμανιού της Ηγουμενίτσας.

Πριν δημιουργηθούν τα προβλήματα στις μεταφορές προς βορράν, από την διάλυση της Γιουγκοσλαβίας και την έναρξη εμφύλιου πολέμου σ' αυτήν, από τα βόρεια σύνορα της χώρας διέρχονταν το 61% περίπου των εμπορευματικών μεταφορών από και προς το εξωτερικό. Αντίθετα, το λιμάνι της Ηγουμενίτσας χρησιμοποιούνταν μόνο για το 2% των εξαγωγών και για λιγότερο από το 2% των εισαγωγών της χώρας, παρ' όλο που το 45% περίπου των εμπορευματικών μεταφορών προς το εξωτερικό, είχε σαν αφετηρία την Βόρεια Ελλάδα και το 8% την Θεσσαλία, περιοχές γεινιζάουσες με την Ήπειρο, η δε επιλογή σαν διόδου των βορείων συνόρων της χώρας για τις εξαγωγές προς ή τις εισαγωγές από ορισμένες χώρες της Δυτικής και Κεντρικής Ευρώπης, είχε σαν αποτέλεσμα την επιβάρυνση του χρόνου της μεταφοράς κατά 24 ώρες. Αξίζει να σημειωθεί ότι, η απόσταση Ηγουμενίτσας Τεργέστης, καλύπτεται από τα συμβατικά πλοία σε 36 ώρες, ενώ από τα σύγχρονα τεχνολογίας σε 15-18 ώρες, δηλαδή σε αρκετά σύντομο χρόνο και οπωσδήποτε συντομότερο του χρόνου που απαιτείται μέσω της Γιουγκοσλαβίας οδικώς. Επί πλέον τα πλοία αυτά θα είναι Ελληνικά, αφού και σήμερα ακόμα, η Ελληνική σημαία κυριαρχεί στις μεταφορές μεταξύ Ελλάδος-Ιταλίας.

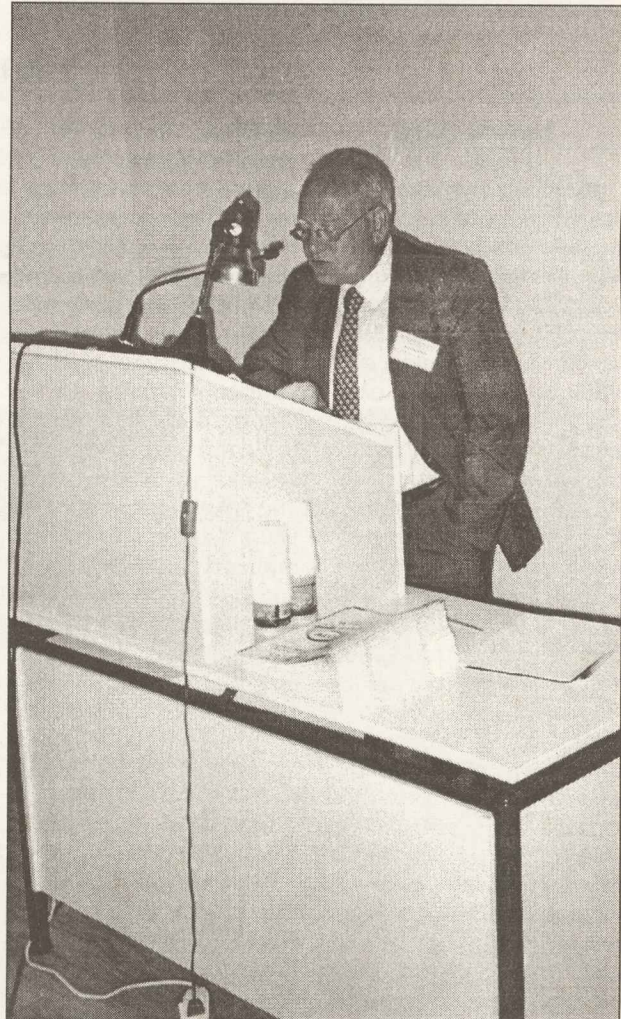
Θα πρέπει να αναφερθεί ότι, το υπόλοιπο Εθνικό οδικό δίκτυο της Ηπείρου, δεν υστερεί βασικά, σε ποιότητα και πυκνότητα, του υπόλοιπου δικτύου της χώρας. Έτσι, η πυκνότητα του είναι 0,06 χλμ ανά τ.χ., έναντι 0,08 για το σύνολο της χώρας (1991). Επομένως, το πρόβλημα της Ηπείρου είναι η ανυπαρξία κατάλληλης υποδομής για την επικοινωνία της με την υπόλοιπη χώρα και ιδιαίτερα με τις ζωτικές γι' αυτήν περιοχές και όχι η έλλειψη δικτύου για την εσωτερική ή την τροφοδοτική των μεγάλων αζώνων μετακίνησης.

Η δύσκολη προσπέλαση του γεωγραφικού διαμερίσματος της Ηπείρου, δεν εμποδίζει μόνο την ανάπτυξη των λιμανιών της και του διαμετακομιστικού εμπορίου, αλλά και τις επενδύσεις στον δευτερογενή τομέα της παραγωγής, αφού το μεγαλύτερο μέρος των προϊόντων μιας μεταποιητικής μονάδας, θα πρέπει να μεταφερθεί σε αγορές εκτός του διαμερίσματος, γρήγορα και φθηνά.

Παρ' όλα αυτά, θα ήταν λάθος να καταλήξουμε ότι, η δύσκολη και δαπανηρή προσπέλαση, αποτελεί την μοναδική αιτία καθυστέρησης της Ηπείρου.

ΛΟΙΠΕΣ ΑΙΤΙΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η περιφέρεια της Ηπείρου έχει έκταση 9.203,2 τ.χ./τρα, που αντιστοιχούν στο 7% της συνολικής επιφανείας της Ελλάδος, από τα οποία όμως μόνο ένα πο-

Ο πρόεδρος του Συλλόγου των εν Αττική Καλαρρυτινών κ. Σπύρος ΦΑΣΟΥΛΑΣ, στο βήμα του 6ου Παγκόσμιου Πανηπειρωτικού Συνεδρίου

σοστό 14,1% είναι καλλιεργήσιμες πεδινές εκτάσεις, όταν στην γειτονική Θεσσαλία το αντίστοιχο ποσοστό είναι 24,6 και σε Εθνικό επίπεδο 29,9%. Έτσι είναι φυσικό να μην έχει πολλές δυνατότητες ανάπτυξης ο πρωτογενής τομέας της παραγωγής και το ποσοστό του πληθυσμού που θα απασχολείται σ' αυτόν είναι φυσικό να μειώνεται, όσο θα αυξάνεται ο εκσυγχρονισμός και η εκμηχάνιση της γεωργίας και η εγκατάλειψη των οριακών καλλιεργειών. Όσον αφορά εξ' άλλου την κτηνοτροφία, λειτουργεί κυρίως με την παραδοσιακή νομαδική μορφή εκμετάλλευσης, με περιορισμένες δυνατότητες ανάπτυξης και απασχόλησης. Μόνο η εκμετάλλευση του πλούσιου ιχθυότοπου του Αμβρακικού κόλπου, μπορεί να δικαιολογήσει μία αξιόλογη επένδυση στον πρωτογενή τομέα της παραγωγής.

Η Ήπειρος εξ' άλλου, είναι φτωχή και σε εκμεταλλεύσιμες ορυκτές πρώτες ύλες και μεταλλεύματα, που θα συνέβαλλαν, αν συνέτρεχαν και άλλες συνθήκες, στην δημιουργία βαρείας βιομηχανίας. Επί πλέον, μη διαθέτουμε καμία ορυκτή πηγή ενέργειας, είναι πλήρως εξαρτημένη από το εισαγόμενο πετρέλαιο. Το εγκύτερο όμως σ' αυτήν διωλιτήριο απέχει 300 χιλιόμετρα περίπου, αυξάνοντας σημαντικά το κόστος μεταφοράς. Υφίσταται δε και ο κίνδυνος διακοπής της τροφοδοσίας, λόγω καιρικών συνθηκών, πράγμα όχι σπάνιο, όπως προαναφέρθηκε.

Με βάση τα προαναφερθέντα, θα μπορούσαμε να προσδιορίσουμε ως αιτίες της καθυστέρησης της Ηπείρου, πέραν της δύσκολης προσπέλασης, που καθιστά δυσχερή την μεταφορά εμπορευμάτων, πρώτων υλών και προσώπων, την έλλειψη μεταλλευμάτων και γενικά ορυκτών πρώτων υλών και πηγών φθηνής ενέργειας. Επίσης την περιορισμένη αγορά, που είναι αποτέλεσμα των μικρών σχετικά αστικών κέντρων του διαμερίσματος, σε συνδυασμό με το χαμηλό εισόδημα των κατοίκων.

Είναι φυσικό λοιπόν, υπό τις παρούσες συνθήκες, να μην είναι ελκυστική για τους επενδυτές η περιφέρεια της Ηπείρου, γι' αυτό και οι ενδεδειγμένες επεμβάσεις θα πρέπει να στοχεύουν στην δημιουργία υποδομής, η οποία θα εξισορροπήσει τα προεκτεθέντα αρνητικά στοιχεία-αντικίνητρα.

Συνεχίζεται

Λάδι στο Λυχνάρι

Οι πρόσφατοι κρίκοι της αλυσίδας αγάπης και τα καινούρια φτερά για το Σύνδεσμο και την εφημερίδα μας είναι:

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «Κ.Ν.»

- ♦ Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) ο κ. Ευριπίδης Πατούνης, που διαμένει στα Ιωάννινα.
- ♦ Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.), ο κ. Δημήτριος Θεοχάρης που διαμένει στην Άρτα.
- ♦ Δέκα χιλιάδες (10.000 δρχ.) ο Αιδεσιμότατος Ιερέας Σπυριδών Μποτσώλης, που διαμένει στα Γιάννινα αντί στεφάνου στη μνήμη του αειμνήστου ΚΩΣΤΑ ΓΙΩΤΗ.
- ♦ Δέκα χιλιάδες (10.000 δρχ.), η κ. Μαριγώ Μπακαγιάννη-Μόκα, που διαμένει στην Παραμυθιά.
- ♦ Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.), η κ. Γεωργία Χωριανοπούλου-Βούλγαρη, που διαμένει στην Αθήνα, σε μνήμη του πατέρα της ΚΩΝ/ΝΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΗ.
- ♦ Πέντε χιλιάδες (5.000δρχ), η κ. Αναστασία Χωριανοπούλου, που διαμένει στην Αθήνα, σε μνήμη της ΑΓΛΑΪΑΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗ.
- ♦ Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) η κ. Καλλιρρόη Ραφα-Χωριανοπούλου που διαμένει στην Αθήνα, σε μνήμη της ΑΓΛΑΪΑΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗ.

ΓΙΑ ΤΟ «Π.Κ.»

- ♦ Εκατό χιλιάδες (100.000 δρχ.), η κ. Περσεφόνη Λώλα Πολίτη, που διαμένει στα Γιάννινα.
- ♦ Δεκαπέντε χιλιάδες (15.000 δρχ.), ο συμπατριώτης μας έγκριτος Δικηγόρος κ. Πέτρος Δημοσθένης στη μνήμη του αειμνήστου ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΤΟΥΝΗ.

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Στις 3-12-1999 ορκίστηκε στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων η κ. ΕΛΠΙΔΑ ΓΚΟΥΜΑ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ και πήρε επάξια, το πτυχίο της καθηγήτριας Κλασικής Φιλολογίας.

Οι γονείς της και τ' αδέρφια της τη συγχαίρουν θερμά και της εύχονται κάθε επιτυχία.

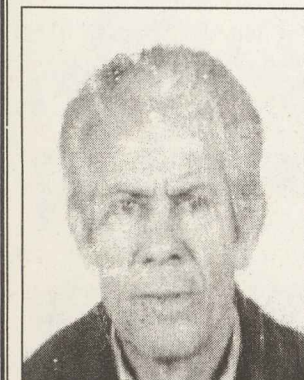
Τη νέα εκλεκτή συμπατριώτισσα επιστήμονα συγχαίρει θερμά και ο Πατριωτικός Σύνδεσμος Καλαρρυτινών «Η ΠΙΝΔΟΣ» και της εύχεται καλή σταδιοδρομία και καλή τύχη.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΘΑΝΑΤΟΙ:

Ο Πατούνης Δημήτριος του Χρήστου, ετών 54, στην Κόρινθο. Ο Σύνδεσμός μας εκφράζει τα συλλυπητήρια του στους οικείους και τους συγγενείς του αειμνήστου συμπατριώτη μας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΙΩΤΗΣ (το γένος Μποτσώλη)

Ελαφρύ το χόμα της Γιαννιώτικης γης, που τον σκέπασε.

Παπα-Σπύρος Μποτσώλης

Όμορφη εκδήλωση του Συνδέσμου Συρρακιωτών Ιωαννίνων

Το Σάββατο 18 Δεκεμβρίου 1999 και ώρα 7.30μ.μ. πραγματοποιήθηκε στο κέντρο "ΛΙΘΑΡΙΤΣΙΑ" της πόλεως των Ιωαννίνων εκδήλωση του Συνδέσμου Συρρακιωτών Ιωαννίνων, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 30 χρόνων από την ίδρυσή του.

Στην εκδήλωση παρέστησαν πολλοί Συρρακιώτες που διαμένουν στα Γιάννινα και αλλαχού και αντιπροσωπεία του Συλλόγου Πρεβέζης.

Στην αρχή έλαβε το λόγο ο Πρόεδρος του Συνδέσμου κ. Μιχαήλ Αυδίκος, ο οποίος αναφέρθηκε στην ίδρυση του Συνδέσμου και στην 30χρονη Πολιτιστική και Κοινωνική του δράση.

Στη συνέχεια χαιρέτησαν την εκδήλωση με θερμούς λόγους. Ο Νομάρχης Ιωαννίνων κ. Νικόλαος Ζαρπαλάς, ο πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Ιωαννίνων κ. Χρήστος Μαντάς και ο Πρόεδρος της Κοινότητας

Συρράκου κ. Γιάννης Αργύρης.

κούς χορούς και τραγούδια, από τα χορευτικά τμήματα του Συνδέσμου.

Ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Συρρακιωτών Ιωαννίνων κ. Μιχαήλ Αυδίκος, ομιλεί κατά την εκδήλωση της 18-12-1999.

Την όμορφη εκδήλωση τί-

μησαν με την παρουσία τους ο βουλευτής Ιωαννίνων κ. Ευάγγελος Αργύρης και ο πρόεδρος του Πατριωτικού Συνδέσμου Καλαρρυτινών «Η ΠΙΝΔΟΣ» κ. Κων/νος Μπαρμπούτης.

Οι εκδηλώσεις τελείωσαν με εντυπωσιακούς Δημοτικούς χορούς και τραγούδια, από τα χορευτικά τμήματα του Συνδέσμου. Το πρόγραμμα παρουσίασε με επιτυχία, η Γενική Γραμματεία του Συνδέσμου κ. Μαρία Τσουμυλέκα. Ευχόμαστε στο δραστήριο Σύνδεσμο Συρρακιωτών Ιωαννίνων να τα εκατοστήσει.

Αθλητικός Όμιλος Καλαρρυτινών Μία ποδοσφαιρική ομάδα παράδειγμα προς μίμηση

Η φιλοτιμία και η ακάματη εργατικότητα μερικών εκλεκτών συμπατριωτών μας στο Θεσσαλικό χώρο είχαν σαν αποτέλεσμα να δημιουργήσουν το 1997 τον ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΟΜΙΛΟ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ και στη συνέχεια μία περίφημη ποδοσφαιρική ομάδα, που διακρίνεται για το ήθος της και την ακατάβλητη αγωνιστικότητα της και τιμά το όνομα του ιστορικού χωριού μας σ' ολόκληρη τη Θεσσαλία και όχι μόνο. Οι στήλες της εφημερίδας μας είναι πάντοτε ανοιχτές για τις δραστηριότητες

στήσουμε θερμά τον Πρόεδρο και τα μέλη του ΔΣ, τον όμιλο για την ευγενική πρόσκληση, που μας απήθυσαν να παραстоύμε στον ετήσιο χορό τους στις 8-1-2000 στο κέντρο "ΙΣΤΟΣ" της Λάρισας. Δεν μπορούσαμε όμως να παραστούμε επειδή στις 8 και 9-1-2000 είχαμε προγραμματισμένη εκδήλωση στην πλατεία των Καλαρρυτινών. Γι' αυτό απευχόμαστε στους εκλεκτούς συμπατριώτες μας χαρούμενο, δημιουργικό και πλήρες επιτυχιών, το νέο έτος 2000.

του Διοικητικού Συμβουλίου.

Δημοσιεύουμε σήμερα φωτογραφία της περίφημης αυτής ομάδας, στην οποία απεικονίζονται οι παίκτες ο προπονητής και μέλη του δραστήριου Διοικητικού Συμβουλίου.

Θεωρούμε επίσης υποχρέωσή μας, να ευχαρι-

➤ Η 6η Δεκεμβρίου κάθε χρόνο είναι ημέρα Χαρμόσυνη και γεμάτη ιερότητα για το ορεινό και ιστορικό χωριό ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ. Την ημέρα αυτή γιορτάζει ο Άγιος Νικόλαος, πολιούχος και προστάτης των απανταχού Καλαρρυτινών.

Και οι Καλαρρυτινοί γιορτάζουν με ιδιαίτερο σεβασμό και ευλάβεια τον προστάτη τους ΑΓΙΟ.

Έτσι και φέτος 6 Δεκεμβρίου 1999 οι μόνιμοι κάτοικοι του χωριού και αρκετοί Καλαρρυτινοί, που είχαν συρρεύσει από διάφορες περιοχές της Χώρας μας τίμησαν με ξεχωριστή ευλάβεια τη μνήμη του.

Την επιμέλεια της εορτής είχε ο Πατριωτικός Σύνδεσμος Καλαρρυτινών «Η ΠΙΝΔΟΣ», ο οποίος πραγματοποίησε τη σχετική ΑΡΤΟΚΛΑΣΙΑ, σύμφωνα με τη σειρά που είχε καθορίσει το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου. Ο Αιδεσιμότατος Ιερέας του Χωριού μας, κ. Βασίλειος Τάτσης ανέπεμψε δέηση υπέρ υγείας, σωτηρίας και μακροχρόνιας των απανταχού Καλαρρυτινών. Ο Σύνδεσμός μας ευχαριστεί θερμά τις εξαιρετικές Καλαρρυτινές γυναίκες που επιμελήθηκαν, με μεγάλη φιλοτιμία, τα σχετικά με την Αρτοκλασία.

➤ Οι συμπατριώτες μας ποτέ δεν έλυναν τις διαφορές τους με τις γροθιές τους ή με τις κλίτσες τους τις οποίες κρατούσαν με ξεχωριστή περηφάνεια στα χέρια κάθε καθημερινή και γιορτή. Τις διαφορές τις έλυναν με το διάλογο και πολύ λίγες φορές κατέφευγαν στα Δικαστήρια, όταν δεν έβρισκαν μόνοι τους λύση. Τα τελευταία όμως τρία χρόνια δύο πρόεδροι του Αγροτικού Συνεταιρισμού Καλαρρυτινών (καταξιωμένοι έμποροι και επαγγελματίες της πόλεως των Ιωαννίνων) και ένας Αντιπ/δρος του Συνεταιρισμού πρώην Γραμματέας της Κοινότητας, που επί 35 συναπτά έτη υπηρέτησε, ευδοκίμως, το χωριό μας, έπεσαν θύματα γρονθοκοπημάτων και αυθαιρέτων

Επιστημάνσεις

αποκατασταθεί η ευρυμιά στον ιερό αυτό χώρο. Απομάκρυνση των άχρηστων αντικειμένων, δένδρων και θάμνων, ευπρεπισμός των διαδρόμων και γενικά επίδειξη ενδιαφέροντος για το χώρο

πράξεων με πρωταγωνιστή μάλιστα τον επί 12/ετίαν πρώην πρόεδρο του χωριού μας. Αυτό είναι σημαντικό και λίαν ανησυχητικό φαινόμενο, που πρέπει να προβληματίσει όλους μας και προπαντός τον Κοινοτάρχη μας, που είναι αναμφισβήτητο γεγονός, ότι παρανόμως κρατά τη νομή των ιδιοκτητών χωραφιών των κατοίκων του χωριού. Δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής όλων μας η λαϊκή μας παροιμία, ότι: «**Το γινάτι βγάζει μάτι**» και ότι «**το χωριό που δεν είναι μονιασμένο δεν μπορεί να προοδεύσει**». Οι Κοινοτικές πράξεις του 1976 και προγενέστερες είχαν συνταχθεί με σκοπό να διασφαλίσουν τη βοσκή των οικοσίων ζώων του χωριού και όχι βέβαια των κοπαδιών που είχαν απέραντες εκτάσεις, για να βοσκήσουν. Από 20 και πλέον ετών οικόσιτα ζώα δεν υπάρχουν στους ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ και ασφαλώς οι πράξεις αυτές έπρεπε να καταργηθούν, τα ιδιόκτητα κτήματα να αφεθούν ελεύθερα κι αν ήθελαν οι ιδιοκτήτες τους να τα διαθέσουν για βοσκή κοπαδιών, θα το έκαναν οι ίδιοι. Η εμμονή όμως ακόμη σε φαντάσματα του παρελθόντος έχει δυσμενείς επιπτώσεις στην ομόνοια και σύμπνοια του χωριού. Κι αυτό πρέπει να το καταλάβει η Κοινοτική μας Αρχή.

➤ Δείγμα του Πολιτισμού ενός χωριού είναι η καθαριότητα των εσωτερικών του χώρων και η προστασία του περιβάλλοντος. Το Νεκροταφείο όμως του χωριού μας παρουσιάζει την εικόνα εγκατάλειψης. Έχει κατακλυστεί από δένδρα και θάμνους από σιδηρά κιγκλιώματα σε τάφους που δεν υπάρχουν πλέον και παρουσιάζει ασφαλώς απάραδκτη εικόνα. Χρειάζονται άμεσες ενέργειες από την Κοινοτική Αρχή, προκειμένου να

που βρίσκονται οι τάφοι των προγόνων μας.

Ευπρεπισμό όμως χρειάζεται και οστεοφυλάκιο του χωριού μας. Οι οστεοθήκες ξύλινες ή σιδερένιες πρέπει να μπουν σε σειρά και να αριθμηθούν με αυτοκόλλητους αριθμούς. Έτσι δεν θα αλλάζει εύκολα η σειρά τους και θα παρουσιάζει καλύτερη εικόνα απ' ό,τι μέχρι σήμερα. Ελπίζουμε ότι στο θέμα αυτό θα βοηθήσει αποτελεσματικά και το δραστήριο Εκκλησιαστικό Συμβούλιο του Αγίου Νικολάου.

➤ Εργασίες διαμορφώσεως χώρου στη θέση «Τσόρα» επιχείρησε η Κοινοτική μας Αρχή, προκειμένου να πραγματοποιηθεί εκεί η συνάντηση των Χορευτικών Ομίλων των βλαχοφώνων Κοινοτήτων της περιοχής, το ερχόμενο Καλοκαίρι του 2000. Στην προσπάθειά της όμως αυτή άλλαξε τη ροή των νερών μικρού χειμάρρου, με αποτέλεσμα τα νερά να πέφτουν στον αυτοκινητόδρομο που οδηγεί προς την «Τσόρα» και από εκεί στο σπίτι του Σπύρου Μπεσίρη, που βρίσκεται κάτω από το δρόμο. Ελπίζουμε ότι η Κοινοτική Αρχή θα αντιμετωπίσει άμεσα το θέμα αυτό.

➤ Ένας μικρός και μη δαπανηρός Χριστουγεννιάτικος στολισμός θα έπρεπε ασφαλώς να γίνει και στην πλατεία του ιστορικού χωριού μας και για τους μόνιμους κατοίκους του και τους ξένους που το επισκέπτονται.

Δεν μπορούμε να διανοηθούμε ότι υπήρχε ανάλογος στολισμός στα Ποτιστικά, (Συνοικισμό του Πετροβουνίου), στο Ματσούκι και σ' άλλα μικρότερα χωριά και όχι στο χωριό μας. Ας βάλει στους στόχους της η Κοινοτική Αρχή, αυτή μας την επισήμανση και ας κάνει του χρόνου ό,τι επιβάλλεται.

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΚΑΙ ΗΘΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ο Ηπειρώτης Γεώργιος Αρισ. Χρηστίδης, εξέδωσε το 1976 ένα περίφημο βιβλίο με τον τίτλο «**ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΚΑΙ ΗΘΟΓΡΑΦΙΕΣ**», αφού έζησε 40 ολόκληρα χρόνια στη Νότιο Αφρική, στην Αμερική και στη Μέση Ανατολή. Αξίζει τον κόπο να διαβάσουμε μια περικοπή, για τον αείμνηστο πατέρα του και να θαυμάσουμε τα έργα και τις ημέρες ενός εκλεκτού συμπατριώτη μας.

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΜΑΣ

Ο πατέρας μας Αριστοτέλης Κ. Χρηστίδης, εγεννήθη εις το χωριόν Κράψη κατά το 1875.

Η οικογένεια κατεδιώχθη υπό των Τούρκων δια πολιτικούς λόγους κατά το 1892 και κατέφυγεν εις Λαμίαν όπου αποπεράτωσεν τας Γυμνασιακάς του σπουδάς.

Ανέκαθεν αγαπούσε την Ιατρικήν και ιδίως την χειρουργικήν και ως τελειόφοιτος της Ιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών ήτο υποβοηθός του διακεκριμένου χειρουργού της εποχής Γαλβάνη.

Ήτο το έτος 1897, όταν οι Έλληνες κήρυξαν τον πόλεμο εναντίον της Τουρκίας.

Ο τελειόφοιτος της Ιατρικής Χρηστίδης επέταξεν τη μπλούζα του, κατέταγχε εις τον Ελληνικόν Στρατόν και έλαβε μέρος εις τον εν Ηπείρω αγώνα με το εκστρατευτικόν σώμα του Συνταγματάρχου Μάνου.

Τα θλιβερά αποτελέσματα είναι γνωστά. Με συντετριμμένη την ψυχή και πληγωμένο ηθικό επανήλθεν εις Αθήνας δια να πάρει το Δίπλωμα.

Όμως, άλλος προσελήθη ως βοηθός της χειρουργικής. Ο πόθος του να γίνει χειρουργός δεν επραματοποιήθη.

Επέστρεψε εις τα Τουρκοκρατημένα Ιωάννινα όπου δια να εξασκήσει κανείς την Ιατρική έπρεπε να γνωρίζει Τουρκικά και να δώσει εξετάσεις εις Κωνσταντινούπολιν.

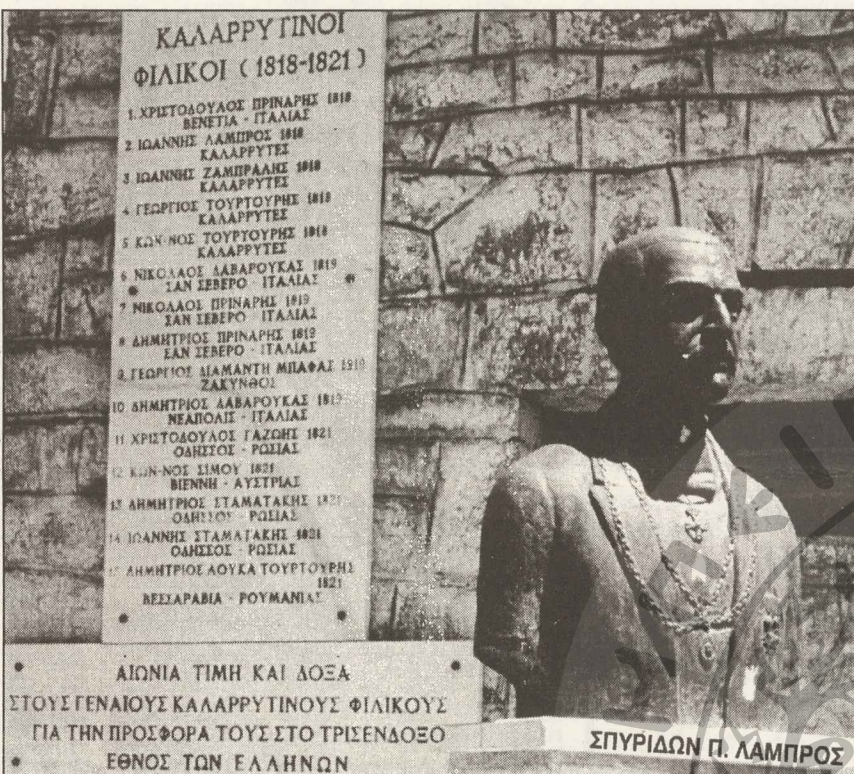
Αφ' ου επήρην την άδειαν από την Κωνσταντινούπολιν και πριν επιστρέψη εις Ιωάννινα ανεχώρησεν εις Παρίσιους, όπου εις το Πανεπιστήμιον της Σορβόνης έσχε μεταπτυχιακάς σπουδάς.

Εις Παρίσιους εδημιούργησεν στενήν φιλίαν με τον Δημ. Βλαχλείδην, επωνομαζόμενον Βλάχον. Ο καθένας έπαιρνε το παρατσούκλι του. Ο Χρηστίδης ήτο ο Ψημένος, ο Μιχαηλίδης ο Καθηγητής κ.λ.π.

Όταν εγκατεστάθη εις τα Ιωάννινα, κατά το 1903,

είχεν αρχίσει η δράσις της Μακεδονικής Εταιρείας και ο Σουλιάτης Συνταγματάρχης Παν. Δαγκλής ανέλαβε την οργάνωσιν της Ηπειρωτικής Εταιρείας με το ψευδώνυμον Παρμενίων.

Τόσος ήτο ο πατριωτικός ζήλος του Αρ. Χρηστίδη ώστε η εξάσκησις της ιατρικής να καταντήση πάρεργον σχεδόν, με κύριον έργον την εξυπηρέτησιν των απελευθερωτικών σκοπών της Ηπειρωτικής Εταιρείας.

Υπό το ψευδώνυμον Γύλιππος ήτο αρχηγός του 20ου τμήματος εν ω υπό το ψευδώνυμον Αγαθίας ο Γυμνασιάρχης Καλούδης ήτο αρχηγός του 28ου τμήματος. Ο Αλέξανδρος Λειβαδεύς, υπό το ψευδώνυμον Λάιος, ήτο γραμματεύς της Αης Διευθύνσεως.

Ο Γύλιππος με την συνεργασίαν του αρχηγού του 30ου τμήματος του εν Καλαρρύτες ιατρού Γεωργίου Ζάγκλη-ψευδώνυμον Άραχθος- ο οποίος προσέφερε ανεκτίμητους υπηρεσίας, μετέφερε και διένειμε 300 γκράδες εις τα Ιωάννινα και άλλους 2.500 εις την

ύπαιθρον με τα ανάλογα φυσίγγια.

Κατά το 1905 είχε εμφανισθή εις τα Ζαγόρια η αιμοδιψής συμμορία των Τουρκαλβανών Σκουμπραίων-Μποτασαίων. Η συμμορία αυτή ήταν όργανο της Ρουμανικής προπαγάνδρας και έργο της ήταν η εξόντωσις των Ελλήνων από τα βλαχοχώρια σαν τη Φούρκα, Βωβούσα, Φλαμπουράρι, Λάιστα Την νύχτα της 24 Ιουλίου 1906 οι 5 αρχηγοί της συμμορίας κατέβηκαν στη Δουραχάνη, άφησαν τα άλογα και τα όπλα τους στο Μοναστήρι και πήγαν στη Ντραμπάτοβα να γλεντήσουν.

Ειδοποιήθηκε εγκαίρως ο Γύλιππος και ο Λάιος και έδωσαν τις σχετικές οδηγίες στα παλλικάρια του Νησιού, τον Κ. Γκαναβιάρην και Ιωάννην Τσιαφάν, οι οποίοι ήσαν υπό τας αμέσους διαταγάς του Γυλίππου. Οι γενναίοι αυτοί άνδρες τσάκισαν κυριολεκτικά τους άνδρες της Τουρκαλβανικής Συμμορίας.

Οι Τούρκοι ανάστατοι. Αλύπητο ξύλο και βούρδουλας στο νησί δια να μαρτυρήσουν. Οι Τούρκοι και Αρβανίτες, φαρμάκι από το κακό τους. Τουναντίον οι Έλληνες σήκωσαν το κεφάλι με υπερηφάνεια.

Τα άνευ αρχηγών υπόλοιπα της πολυπληθούς συμμορίας, εξοντώθηκαν αργότερον κοντά στη Μανωλιάσα από τον Καπετάν Βορηά (οπλαρχηγόν Πουτέσην, όστις είχε το λημέρι του στο χωριό Μελισσουργούς και ήτο υπό τας διαταγάς της Ηπειρωτικής Εταιρείας) και έτσι η Ηπείρος ανέπνευσε πλέον.

Ο Αρ. Χρηστίδης είχε καταστή πλέον ύποπτος εις τας Τουρκικάς Αρχάς και ήτο προφανές ότι εκινδύνευε να κρεμαστή.

Έμαθε εγκαίρως την κήρυξη των Βαλκανικών πολέμων και μετέφερε την οικογένειά κατ' αρχάς στο τρίπατο αρχοντικό του Ζάγκλη στις Καλαρρύτες και αργότερον εις την Άρταν.

Κατέταγχε εις τον Ελληνικόν Στρατόν και ως εφ. ανθυπίατρος πέρασε όλον εκείνον τον βαρύ χειμώνα, μπροστά στο Μπιζάνι, στην Αετοράχη.

Ύστερα από τόσους αγώνες, θυσίες και κινδύνους ήρθε τέλος και η μεγάλη ημέρα κατά την οποίαν επραματοποιήθησαν όλοι οι πόθοι, όλες οι ελπίδες δια την απελευθέρωσιν της Ηπείρου.